

رسالة في الدماء الطبيعية للنساء
(للحرمين والجمعية)

KADINLARA MAHSUS ÖZEL
HALLER İLMİHALİ

KADINLARA MAHSUS ÖZEL HALLER İLMİHALİ

Muhammed b. Sâlih el-Useymin

HANIMLARA MAHSUS ÖZEL HALLER İLMİHALİ

Değerli Şeyh Allame

Muhammed b. Sâlih el-Useymin tarafından kaleme alınmıştır.

Allah onu, anne babasını ve bütün Müslümanları bağışlasın.

Bismillâhirrahmânirrahîm

Allah'a hamt eder, O'ndan yardım diler, O'nun bağışlamasını ister ve O'na tövbe ederiz. Nefislerimizin şerrinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hak ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Şehadet ederim ki, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- O'nun kulu ve rasûlüdür. Allah'ın salât ve selamı onun, ailesinin, ashabının ve kıyamete kadar onlara en güzel bir şekilde tâbi olanların üzerine olsun.

Konumuza gelince; hayız, istihâze ve lohusalık gibi kadınlardan gelen kanlar, açıklamaya ihtiyaç duyulan ve hükümlerinin bilinmesi gereken hususlardır. Âlimlerin bu konudaki doğru görüşlerinin yanlış olanlardan ayırt edilmesi gereken önemli meselelerdir. Bu konuda tercih edilecek ya da zayıf olarak belirlenecek görüşün ortaya çıkması konusunda dayanağımız, Kur'an ve sünnette gelen naslar ışığında olacaktır.

1- Çünkü Kur'an ve sünnet, Allah Teâlâ'nın kullarına ibadet olarak emrettiği ve kendileriyle mükellef kıldığı hükümlerinin üzerine bina edildiği iki temel kaynaktır.

2- Kitap ve sünnete dayanmakta; kalbin sükûneti, göğsün ferahlığı, nefsin temizliği ve sorumlulukları yerine getirmenin huzuru vardır.

3- Zira Kur'an ve sünnetin dışındaki hiçbir şey bu ikisine delil olamaz. Ancak Kur'an ve sünnet her şeye delil olur.

Zira delil yalnızca Allah Teâlâ'nın kelâmında ve O'nun Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sözlerindedir. Aynı şekilde, sahâbeden gelen ilim ehlinin sözleri de —tercih edilen görüşe göre— delil sayılır; ancak Kitap ve sünnette ona aykırı bir şey bulunmaması ve başka bir sahâbînin sözüyle çelişmemesi şarttır. Eğer Kitap ve sünnette ona aykırı bir şey bulunursa, Kitap ve sünnette olanla

amel etmek vacip olur. Eğer başka bir sahâbînin sözü ona muhalefet ederse, iki görüş arasında tercih yapılır ve doğru olan kabul edilir. Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...فَإِنْ تَنَزَّعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾

(... Bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız onu Allah'a ve Peygamber'e götürün. Bu daha hayırlı ve sonuç bakımından da daha güzeldir.)
[Nisâ Suresi: 59. Ayet]

Bu kitap, kadınlardan gelen kanlar ve hükümlerinin izahı için ihtiyaç duyulan konuları kısa ibarelerle anlatan bir eserdir ve şu bölümleri ihtiva eder:

Birinci Bölüm: Hayızın Anlamı ve Hikmeti

İkinci Bölüm: Hayızın Zamanı ve Süresi

Üçüncü Bölüm: Hayız ile İlgili Olağan Dışı Durumlar

Dördüncü Bölüm: Hayızın Hükümleri

Beşinci Bölüm: İstihâze ve Hükümleri

Altıncı Bölüm: Loğusalık ve Hükümleri

Yedinci Bölüm: Hayızı Engelleyen veya Başlatan, Hamileliği Önleyen veya Cenini Düşüren Şeylerin Kullanımı

Birinci Bölüm: Hayızın Anlamı ve Hikmeti.

Sözlükte "Hayız" : Bir şeyin sıvı ve akışkan olması demektir.

Şerî anlamı ise; yaratılış gereği, bir sebebi olmadan, belli zamanlarda kadının (rahminden) gelen kandır. Herhangi bir hastalık, yaralanma, düşük, doğum olmadan doğal bir şekilde gelen kandır. Doğal bir kan olduğu için kadının durumuna, bulunduğu ortama göre değişiklik gösterir. Bu nedenle, kadınlar arasında belirgin farklar bulunmaktadır.

Bunun hikmeti şudur: Cenin anne karnındayken, dünyaya gelmiş bir bebeğin beslendiği gibi beslenemez. Yaratılmışların en merhametlisi (annesi) ona hiçbir besini ulaştıramaz. Allah Teâlâ kadının vücudunda kanlı salgılar yaratmıştır. Bunlarla anne karnındaki cenini yemeye ve sindirmeye ihtiyaç duymadan besler. Bu kan ceninin vücuduna göbek deliğinden girer, kan damarlara nüfuz eder ve onunla cenin beslenir. Her şeyi en güzel yaratan Allah'ın şanı ne yücedir!

İşte bu hayız olmanın hikmetidir. Bu nedenle bir kadın hamile kalırsa, hayız durur, nadir bir şekilde

hayız görür. Aynı şekilde emziren kadınların özellikle emzirme döneminin başında hayız olma olasılığı da düşüktür.

İkinci Bölüm: Hayızın Zamanı ve Süresi.

Bu bölümde konu iki hususta ele alınır:

Birinci Husus: Hayızın geldiği yaş.

İkinci Husus: Hayızın süresi.

Birinci hususa gelince; genellikle hayız görülen yaş on iki ile elli yaş arasındır. Kadın; durumuna, çevresine, yaşadığı iklime bağlı olarak bu iki yaş aralığından önce veya sonra da hayız görebilir.

Âlimler -Allah onlara rahmet etsin- Hayız görmenin belirli bir yaşı var mıdır, kadın bundan önce ve sonra hayız görebilir mi? Hayızdan önce veya sonra gelen âdet kanı mıdır yoksa fesat kanı mıdır? ihtilaf etmişlerdir.

Âlimler bu konuda ihtilaf etmiştir; Dârimî - ihtilaflardan bahsettikten sonra- şöyle demiştir: Bütün bunlar bana göre yanlıştır! Çünkü bütün bu meselelerin döndüğü konu kanın gelmesidir. Her durumda ve yaşta görülen hayız kanının miktarı ne

olursa olsun hayız sayılmalıdır. En doğrusunu Allah bilir.¹.

Dârimî'nin bu söylediği doğrudur. Bu görüş, Şeyhülislam İbn Teymiyye'nin de tercih ettiği görüştür.², Bir kadın hayızı gördüğü anda hayızlı sayılır; ister dokuz yaşın altında, ister elli yaşın üstünde olsun fark etmez. Çünkü hayız hükümleri Allah ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- tarafından kanın görülmesine bağlı kılınmıştır. Allah ve Rasûlü bunun için belirli bir yaş sınırı getirmemişlerdir. Bundan dolayı hükümlerin bağlı kılındığı önemli nokta kanın görülmesi olup, dönüp ona bakmak gerekmektedir. Yaş sınırı belirlenebilmesi için kitaptan veya sünnetten delil gerekir ve buna dair bir delil de yoktur.

İkinci husus ise hayız süresidir: Hayız süresinin ne kadar olacağıdır.

Âlimler, bu konuda yaklaşık olarak altı ya da yedi görüş üzere büyük ihtilaf etmişlerdir. İbnü'l-Münzir -Allah ona rahmet etsin-: Bir grup ilim ehlinin:

¹ Âdet kanaması konusunda kafası karışık olan kadına dair hükümler, Dârimî (s. 17).

² Buhârî Hayız Kitabında Hayızlı Kadın Beytullah'ı Tavaf Hariç Bütün İbadetleri Yerine Getirir Bâbında (305) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim Hac Kitabında İhram Şekillerinin Beyanı Bâbında (1211) nolu hadisi rivayet etmiştir.

"Hayızın azı ve çoğu ile ilgili bir gün sınırlaması yoktur dediklerini söylemiştir."¹.

Bende şöyle diyorum: Bu hususta Dârimî'nin bir önceki hususta söylediği sözü söyleyebiliriz. Şeyhülislam İbn Teymiyye'nin tercihi de böyledir. Doğru olan görüşte budur. Çünkü kitap, sünnet ve fikhî görüşte bunu göstermiştir.

Birinci Delil: Allah Teâlâ'nın şu sözüdür:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ...﴾

(Sana, kadınların âdet halinden de soruyorlar. De ki: O bir ezadır(rahatsızlıktır), adet halinde iken kadınlardan uzak durun, temizlenmelerine kadar onlara yaklaşmayın...)
[Bakara Suresi: 222. Ayet] Böylece Yüce Allah, (hayızlı iken cinsel ilişki) engelinin son bulmasını temizlenmeye bağlamıştır. Engelin kalkması için bir gece ve gündüzün, üç günün veya on beş günün geçmesine bağlamamıştır. Bu da gösteriyor ki hükmün sebebi hayızın görülmesi ya da görülmemesidir. Hayız görüldüğü zaman hüküm

¹ Buhârî: Umre Kitabı, Umrenin Sevabı Çekilen Zorluğa Göredir Bâbı'nda (1662) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hac Kitabı, İhram Şekillerinin Beyanı Bâbı'nda (1211) nolu hadisi rivayet etmiştir.

sabit olur. Ne zaman hayızdan temizlenirse hayızın hükümleri ortadan kalkar.

İkinci Delil: Sahîh-i Müslim'de, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in umre için ihrama girmiş olan Âişe -radiyallahu anha-'ya hayız olduğu zaman şöyle dediği sabittir:

«أَفْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي». قَالَتْ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ النَّحْرِ طَهَّرْتُ، فَأَقَاضْتُ.

«Hacıların hacla ilgili yaptıklarını sen de yap, sadece temizlenene kadar Kâbe'yi tavaf etme» Âişe - radiyallahu anha- şöyle demiştir: Kurban Bayramı'nın birinci günü geldiğinde temizlendim ve ifâza (ziyaret) tavafını yaptım. Hadis¹.

Sahîh-i Buhârî ve Müslim'de gelen bir rivayette Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona şöyle buyurmuştur:

«انْتَظِرِي فَإِذَا طَهَّرْتَ فَأَخْرُجِي إِلَى التَّعْلِيمِ»

«Temizlenene kadar bekle, sonra Ten'im'e çıkıp oradan umre için ihrama gir.»², Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hayızdan temizliği (umre ve hac ibadetine) engel teşkil eden şeyin bitişi kılmıştır. Engelin bittiğinin göstergesi olarak belirli bir süre koymamıştır. Bu da gösteriyor ki, hüküm hayızın görülmesi ya da görülmemesi ile bağlantılıdır.

¹ Risâletü'l Esmâ elletî Allaka eş-Şâriu Bihâ (s. 35)

² Önceki kaynak (s. 36).

Üçüncü Delil: Bu meselede fıkıh âlimlerinin bazılarının zikrettikleri bu değerlendirme ve detaylar, Allah Teâlâ'nın kitabında ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde bulunmamaktadır. Hükmün açıklanmasına ihtiyaç duyulan vakit, bunun açıklığa kavuşturulması gerekir. Eğer kulların anlaması ve Allah'a ibadet etmesi gereken bir şey olsaydı, Allah ve Rasulü -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu herkese açıkça bildirirdi. Çünkü namaz, oruç, nikâh, talak, miras ve diğer hükümler hayızın hükümleri ile bağlantılı olduğu için önemlidir. Oysa ki Allah ve Rasûlü namazların sayısını, vakitlerini, rükûlarını ve secdelerini, zekât hususunda da zekât verilecek malları, nisap miktarlarını, ne kadar verileceği ve kimlere verileceğini, oruç hususunda da süre ve hangi günlerde tutulacağını, hac ve diğer ibadetleri, Yüce Allah dini kemale erdirmiş ve onunla Müminler üzerindeki nimetini tamamlamıştır. Yeme, içme, uyku, cinsel ilişki, oturma eve girip çıkma, tuvalet adabı, hatta tuvalette temizlenirken taşların sayısı gibi küçük ve daha büyük meseleleri açıklamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيِينًا لِّكُلِّ شَيْءٍ...﴾

(...Sana bu kitabı; her şeyi açıklayıcı olarak indirdik...) [Nahl Suresi: 89. Ayet] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(...مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ...)

(... Kur'an, uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi ayrı ayrı açıklayandır...) [Yûsuf Suresi: 111. Ayet].

Bu değerlendirme ve detaylar Allah Teâlâ'nın kitabında ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde bulunmayınca, bunlara itimat edilmemesi gerekir. Asıl itimat edilmesi gereken şey şer'î hükmün görülüp görülmemesine bağlandığı hayızdır. Bu delil -yani hükmün kitap ve sünnette zikredilmemesi, onun dikkate alınmadığına delildir- bu meselede ve diğer ilmi meselelerde sana fayda sağlayacaktır. Çünkü şer'î hükümler, Allah'ın kitabından veya Allah'ın Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden şer'î bir delil olmadan ya da kesin bir icma veya doğru bir kıyasa dayanmadan sabit olmaz. Şeyhü'l-İslâm İbn Teymiyye, bir kaidesinde şöyle demiştir: "Bunlardan biri de hayız ismidir. Allah Teâlâ, kitap ve sünnette onunla birçok hükmü bağlantılı kılmıştır. Hayız süresinin ne azını ne de çoğunu ve ümmetin genel sıkıntısı ve ihtiyacı olmasıyla birlikte iki hayız dönemi arasındaki temizlenme süresini takdir etmemiştir. (Arap) dili, takdir edilen bir süre ile başka bir süre arasında ayırım yapmaz. Bu yüzden kim hayız hususunda bir süre takdir

ederse, kitaba ve sünnete muhalefet etmiş olur."¹. (İbn Teymiyye'nin) Sözü sona ermiştir.

Dördüncü Delil: Bakış açısı yani; doğru ve tutarlı kıyastır. Çünkü Allah Teâlâ, hayız bir sıkıntı, eziyet olarak açıklamıştır. Hayız ne zaman varsa sıkıntı ve eziyette vardır. İkinci gün ile birinci gün arasında, dördüncü gün ile üçüncü gün arasında bir fark yoktur. On altıncı gün ile on beşinci arasında, on sekizinci ile on yedinci gün arasında da bir fark yoktur. Hayız, hayızdır ve eziyet de eziyettir, hükmün gerekçesi her iki günde de aynı şekilde mevcutken, (fıkhi hüküm için) vasıf ve gerekçesi eşit olan iki günü hüküm verirken birbirinden ayırmak nasıl doğru olur? Bu doğru kıyasın zıddına bir durum değil midir? Fıkhi hükmün gerekçesinde iki gün eşittir. Bu sebeple hükümde de eşit olmalarını gerektirir, doğru olan kıyas bu değil midir?

Beşinci Delil: Hayız belirli gün ile sınırlayanların sözlerindeki farklılık ve karışıklık bu konuda kendisine uyulacak hiçbir delilin olmadığını gösterir. Bilakis bunlar doğru ve yanlış olabilme ihtimali olan içtihadı bağli hükümlerdir. Bunlardan birinin tabi olma hususunda diğerinden farkı

¹ Önceki kaynak (s. 38).

yoktur. İhtilaf halinde başvurulacak kitap ve sünnettir.

Öyleyse şu sözün kuvveti ortaya çıkar: Hayız süresinin azlığının da, çokluğunun da bir sınırı yoktur. Tercih edilen görüş budur. Öyleyse bilmelisin ki; kadının gördüğü her kan yara ve benzeri bir sebep olmaksızın zaman ve yaş hesabı yapılmadan geliyorsa doğal kandır ve o hayız kanıdır. Ancak kadının kanaması devam ediyor, hiç durmuyor veya ayda bir gün iki gün gibi kısa bir süre için kan gelmiyor, kesiliyorsa o istihâze olur. İstihâze ve hükümlerini açıklaması, -Allah Teâlâ'nın izniyle- ileride gelecektir.

Şeyhülislam İbni Teymiyye şöyle demiştir: Rahimden çıkan her kanın aslı hayızdır; istihâza olduğuna dair bir delil ortaya çıkıncaya kadar.¹

Yine şöyle demiştir: Damardan veya yaradan geldiği bilinmedikçe çıkan her kan hayız kanıdır.²

Bu görüş; delil bakımından tercih edilen görüş olduğu gibi, aynı zamanda idrak ve anlayışa daha

¹ Buhârî, İman Kitabında Din Kolaylıktır Babında, hadis no (39) Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet etmiştir.

² Buhârî, Menkıbeler Kitabında, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Özellikleri Bâbı'nda (3560) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim, Faziletler Kitabı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Günahlardan Uzak Durması Bâbı'nda (77/2327) nolu hadisi rivayet etmiştir.

yakın olup amel edilmesi ve tatbiki bakımından da hayız için gün belirleyenlerin görüşlerine kıyasla uygulaması daha kolaydır. Her ne olursa olsun, İslam dininin ruhuna, kuralı rahatlık ve kolaylık olan hükmüne uygun olduğu için kabule daha layıktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾

(...Din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yükledi...) [Hac Suresi: 78. Ayet]. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا».

«Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun.» Buhârî rivayet etmiştir.¹

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakî özelliklerinden birisi de;

«أَنَّهُ مَا خَيْرَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا».

iki şeyden birini yapma konusunda serbest bırakıldığı zaman, günah olmadığı takdirde mutlaka onların en kolayını seçerdi.²

Hamile Kadının Ay Hâli (Âdeti):

¹ «Mecmû'ul-Fetâvâ» (19/238-239).

² "el-Evsat" (2/356).

Çoğunlukla, bir kadın hamile kalırsa hayız kanı kesilir. İmam Ahmed -rahimehullah- şöyle demiştir: «Kadınlar hamileliği ancak kan kesildiğinde anlar.»¹.

Hamile kadın doğumdan iki üç gün gibi kısa bir süre önce kan görürse ve bununla birlikte doğum sancısı olursa, o zaman bu kan loğusa kanıdır. Doğumdan çok önce veya doğumdan kısa bir süre önce olmuşsa, ancak gelen bu kanla beraber doğum sancısı yoksa, o zaman loğusa kanı değildir. Hayız kanı olup hayız hükmü mü verilir, yoksa istihâze kanı olup hayız hükmü verilmez mi?

Bu konuda âlimler arasında görüş ayrılığı vardır ve doğru olan görüş, bu kan her zamanki gibi kadının hayız olduğu günlerde geldiyse hayız kanı sayılır. Eğer hayız kanının görülmesine engel olan bir şey yoksa asıl itibariyle bir kadından gelen kan, hayız kanıdır. Kur'an ve sünnette hamile bir kadının hayız görmesine engel olacak hiçbir şey yoktur.

Bu, Mâlik² ve Şâfiî'nin mezhebi³ ve Şeyhülislam İbn Teymiyye'nin tercihidir; el-İhtiyârat'ta (s. 30) şöyle demiştir: El-Beyhakî bunu Ahmed'den rivayet

¹ el-Muğnî: (1/405).

² El-Müdevvene (1/155), En-Nevâdir ve Ez-Ziyâdât (1/136).

³ El-Mervezî'nin İhtilâfu'l Fukahâ (Fakihler Arasındaki İhtilaflar) (s. 193), El-Evsat (2/239).

etmiştir. Daha doğrusu bu görüşe geri döndüğünü söylemiştir.

Buna göre iki durum dışında hamile bir kadının hayız görmesinde sabit olan, hamile olmayan bir kadının hayız görmesinde de sabittir:

Birinci Durum: Boşamaktır, iddet beklemesi geren hamile olmayan kadının hayızken boşanması haramdır. Ancak hamile olan bir kadını boşamak haram değildir. Çünkü hamile olmayan bir kadının hayız halinde boşanması Allah Teâlâ'nın şu ayetine aykırıdır:

(...فَطَّأُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ...)

(...Kadınları boşayacağınızda iddetleri içinde (temizlik dönemlerinde) boşayın...)

[Talâk Suresi: 1. Ayet]. Hamile kadının hayız halindeyken boşanması ise buna aykırı değildir. Çünkü kim hamile bir kadını boşarsa, hayız veya temiz olsun, onu iddet süresi içinde boşamış olur. Çünkü o kadının iddet süresi hamilelik süresidir. Bu nedenle hayız olan kadının aksine, bir adamın hamile olan eşiyle cinsel ilişkiye girdikten sonra onu boşaması haram değildir.

İkinci Durum: Hamile kadının ay hali, hamile olmayan kadının ay halinden farklı olarak iddet süresinin bitmesi bununla sona ermez. Çünkü hamile kadın hayız olsun veya olmasın, onun iddet

süresi doğum yapması dışında sona ermez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...وَأُولَٰئِ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ...﴾

(... Hamile olanların bekleme süresi ise, doğum yapmalarıyla sona erer...) [Talak Suresi: 4. Ayet].

Üçüncü Bölüm: Hayız ile İlgili Olağan Dışı Durumlar.

Hayız ile İlgili Olağan Dışı Durumların Farklı Türleri Vardır:

Birinci Tür: Artması veya azalması; kadının hayzı altı gün olup, yedinci gün kanın gelmeye devam etmesi veya hayzı yedi gün olup altı günden sonra (kanın kesilip) temizlenmesi buna bir örnektir.

İkinci Tür: Vaktinden önce (hayzın) görülmesi veya gecikmesi; kadının hayız gördüğü günler ayın sonunda olduğu halde ayın başında görmesi veya hayzı ayın başında olduğu halde sonunda görmesi buna bir örnektir.

Âlimler bu iki türün hükmü konusunda ihtilaf etmişlerdir. Doğru görüş ise, kan geldiği sürece hayız olduğudur. Hayız günleri ister fazla ister az olsun, ister erken, ister geç olsun kadın (hayızdan) temizlendiği zaman temiz hükmündedir. Bunun

delillerinden daha önceki bölümde bahsetmiştik; hüküm koyucu hayızla ilgili hükmü onun (hayız kanının) varlığı şartına bağlamıştır.

Bu, Şâfiî'nin görüşüdür¹ ve Şeyhülislam İbn Teymiyye'nin tercih ettiği görüş de budur.², El-Muğni'nin yazarı da bu görüşü kuvvetlendirmiş ve desteklemiş, şöyle demiştir: Eğer adet (hayızda kadının alışkanlığı) mezhepte zikredilen şekliyle muteber olsaydı, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu ümmetine açıklardı ve açıklanmasını geciktirmezdi. Yapılması gerekli olan bir açıklamayı vaktinden sonraya ertelemek caiz değildir. Eşleri ve diğer kadınlar bu konuda her zaman bir açıklamaya ihtiyaç duyarlardı. Dolayısıyla bunu söylemeyi ihmal etmezdi. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- müstehâza kanı gören kadının durumu dışında hayızdaki alışkanlıktan söz etmemiş veya onu açıklamamıştır.³

Üçüncü Tür: Sarı veya bulanık renkli akıntılar, kanın yaradan çıkan su gibi sarı veya sarı ile siyah arasında bulanık olması gibi durumlardır. Bu durum hayız sırasında meydana gelirse veya temizlenmeden önce hayızla beraber arada bir kesinti olmadan geliyorsa, o zaman hayız olarak

¹ El-Ümm (1/82).

² «Mecmûu'l-Fetâvâ» (19/238-239).

³ el-Muğnî: (1/396)

kabul edilir. O kana hayız hükmünü veririz. Temizlendikten sonra geliyor ise hayız değildir. Nitekim Ümmü Atiyye -radiyallahu anha- şöyle demiştir: "Biz (hayızdan) temizlendikten sonra gördüğümüz bulanıklığı ve sarı akıntıyı hayız saymazdık." Ebû Dâvud sahih bir senetle rivayet etmiştir.¹ Buhârî de bunu (temizlendikten sonra) sözü haricinde nakletmiş ama şöyle bir bölüm başlığı atmıştır: Hayız günleri dışındaki sarı akıntı ve bulanıklık ile ilgili bab.²

Hafız İbn Hacer, Fethu'l-Bârî isimli şerhinde şunları söylemiştir: Bu, Âişe'nin daha önceki hadisiyle "Beyaz akıntıyı görünceye kadar" sözünün cem edildiğine işaret etmektedir. Bu bölümde zikredilen Ümmü Atiyye hadisi, bunun - yani Âişe hadisinin- hayız günlerinde sarılık ve bulanıklık gördüğü şeklinde anlaşılması gerektiğini, diğer günlerde ise Ümmü Atiyye'nin söylediklerine göre olması gerektiğini beyan etmektedir.³

¹ Ebû Dâvûd: Taharet Kitabında, Hayızdan Temizlendikten Sonra Bulanıklık ve Sarı Renk Gören Kadın Hakkındaki Babta (307) nolu hadisi rivayet etmiştir.

² Buhârî: Hayız Kitabında, Hayız Dışındaki Günlerde Görülen Sarılık ve Bulanıklık Babında (326) nolu hadisi rivayet etmiştir.

³ Fethu'l-Bârî (1/426).

Biraz önce işaret edilen Âişe -radiyallahu anha- 'nın rivayet ettiği hadis, Buhârî'nin bu bölümden önce muallak olarak cezm sığasıyla kesinlik ifade ederek rivayet ettiği hadistir.¹ Kadınların ona, içinde sarı renkli kursuf (pamuk) bulunan bir çanta (kadınların hayız döneminden bir iz kalıp kalmadığını anlamak için içine doldurduğu bir şey) gönderiyorlardı. Âişe -radiyallahu anha- onlara şöyle cevap vermiştir: «Beyaz akıntıyı görene kadar acele etmeyin.»².

Beyaz akıntı, hayız kanı kesildiğinde rahim tarafından dışarı atılan beyaz sudur.

Dördüncü Tür: Aralıklı görülen hayızdır. Öyle ki bir gün kan, diğer gün temizlik görülür. Bu iki durumdur:

Birinci Durum: Her zaman kadının başına gelen bir durum olabilir. Bu istihâze kanıdır, bu halde olan kadın için istihâze hükümleri geçerli olur.

İkinci Durum: Her zaman kadının başına gelen bir durum olmayıp, bazı vakitlerde olur ve bazı dönemlerde temiz hükmündedir. Âlimler -rahimehumullah- bu temizlik konusunda ihtilaf

¹ Sahîh-i Buhârî: (1/71).

² Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızın Başlangıcı ve Bitişi Babında, (320) nolu hadisten önce muallak olarak rivayet etmiştir.

etmiştir. Bu durumda kadın temiz midir yoksa hayız hükümleri bu dönemde geçerli midir?

Şâfiî mezhebindeki iki görüşten en doğru olanı, hayız hükmünün uygulanmasıdır, yani o hayızdır.¹ Bu, Şeyhülislam İbn Teymiyye'nin ve El-Fâik isimli eserin yazarının görüşüdür² ve Ebû Hanife'nin mezhebidir.³ Bunun nedeni beyaz akıntının görülmemesidir. Çünkü temizlik olsaydı, ondan öncesi hayız sonrası da hayız olurdu. Bunu söyleyen de yoktur. Yoksa hayız dönemi temiz olarak beş günde bitecekti. Eğer temiz sayılsaydı, iki günde bir yıkanma ve diğer şeyler sebebiyle sıkıntı ve meşakkat olurdu. Allah'a hamt olsun ki, bu din ile sıkıntı ortadan kalkmıştır.

Hanbeli mezhebinde meşhur olan görüş; kan görüldüğü günler hayız, görülmediği günler temiz sayılan günlerdir. Ancak iki sürenin toplamının hayız süresinin en çok olması gereken vakti aşması durumunda, bu miktarı aşan kanama suresi istihâzedir.⁴

El-Muğnî'de şöyle demiştir: Lohusa dönemi hakkında aktardığımız rivayete göre, kanama durduğunda, bir günden az ise o zaman temiz

¹ El-Ümm (1/83-84).

² Onlardan "El-İnsâf'ta" rivayet etmiştir.

³ El-Asl. (2/19-20)

⁴ El-Muğnî: (1/226).

olmadığı hükmüne varılır. Bu da -Allah'ın izniyle- doğrudur. Çünkü kan bazen akar, bazen durur. Aralıklı olarak bir vakit temizlenen (sonra tekrar hayız kanı gelen) sonra tekrar temizlenen kadına yıkanmayı farz kılmak dinin ortadan kaldırdığı bir zorluktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾

(... Din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yükledi...) [Hac Suresi: 78. Ayet]. Şöyle de demiştir: Buna göre, bir günden daha az bir zamanda kanın kesilmesi hayızın bittiğini gösteren temiz olma durumu sayılmaz. Ancak kanın kesilmesi hayızın son zamanında oluyor ya da beyaz bir akıntı görüyorsa bu durum hayızın bittiğinin bir göstergesidir.»¹

El-Muğnî'nin yazarının bu sözü, iki görüşün ortasıdır ve neyin doğru olduğunu en iyi Allah bilir.

Beşinci Tür: Kanın kuruması durumu kadının sadece nemi gördüğündeki haldir. Eğer bu olay hayız sırasında meydana gelirse veya temizlenmeden önce ona bağlı olursa, bu hayızdır. Eğer bu temizlendikten sonra ise hayız değildir. Çünkü genelde bu işin devamında sarılık ve bulanıklık gelir. Onun hükmü budur.

¹ El-Muğnî: (1/257).

Dördüncü Bölüm: Hayızın Hükümleri.

Adet görmenin yirmiden fazla hükmü vardır ve bunlardan büyük ihtiyaç olduğunu düşündüğümüz hususlara değineceğiz.

Birincisi: Namaz: Hayızlı kadının farz ve nafil namazları kılması haramdır ve sahih değildir. Aynı şekilde, bir rekât kılacak kadar bir namaz vaktini temizlenmiş olarak idrak edemezse namaz kılması da o kadının üzerine farz değildir. Hayız bittikten sonra ister vaktin başında, ister sonunda temizlendiğini anlasın fark etmez, o zaman namaz kılmalıdır.

Namazı ilk vaktinde idrak etmesine örnek: Güneş batmasının akabinde bir rekât kılınacak kadar zaman geçtikten sonra hayız olan kadının temizlendikten sonra akşam namazını kaza etmesi gerekir. Çünkü hayız olmadan önce bir rekât kılacak kadar bu namazın vaktine yetişmiş olmasıdır.

Namazı son vaktinde idrak etmesine örnek: Bir kadın Güneş doğmadan önce bir rekât kılacak kadar vakit kala hayızdan temizlenirse, (gusül aldıktan sonra) sabah namazını kaza etmesi o kadının üzerine farzdır. Çünkü bir rekât kılabilcek kadar bir vakti idrak etmiştir.

Fakat hayızlı bir kadın, bir rekât kılmaya yetmeyecek kadar bir vakitte temizlendi ise mesela ilk örnekte olduğu gibi Güneş battıktan sonraki çok kısa bir sürede hayız olursa ya da ikinci örnekteki olduğu gibi Güneş doğmadan çok kısa bir süre önce temizlenirse, Bu durumda o kadının üzerine bu iki vakitteki namaz farz değildir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الصَّلَاةِ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ».

«Namazın bir rekatine yetişen, namaza yetişmiş olur.» Hadis Muttefakun aleyhtir.¹ Bunun manası, kim namazın bir rekâtını kılacak kadar bir vakti idrak edemediyse o namazı idrak etmiş sayılmaz.

Bir kadın ikindi namazı vaktinde bir rekât kılacak kadar zaman dilimini idrak etmiş ise o kadının öğle namazını da ikindi namazıyla birlikte kılması gerekir mi veya yatsı namazının son vaktinden bir rekâtını idrak etmişse, akşam namazını da yatsı namazıyla birlikte kılması gerekir mi?

¹ Buhârî: Namaz Vakitleri Kitabında, Kim Namazın Bir Rekâtına Yetişirse (580) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim, Mescitler Kitabı ve Namaz Yerleri Babında Kim Namazın Bir Rekâtına Yetişirse, O Namaza Yetişmiş Olur Babında (607) nolu hadisi, Ebû Hureyre -radiyallahu anh-tan rivayet edilmiştir.

Bu konuda âlimler arasında ihtilaf vardır ama doğru olan görüş, vaktine yetiştiği ikindi ve yatsı namazları hariç diğer namazları kılması gerekli değildir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الْعَصْرَ».

«Kim ikindi namazından bir rekâtı Güneş batmadan önce kılsa ikindi namazına yetişmiş demektir.» Hadis Muttefakun aleyhtir.¹ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- öğle ve ikindi namazlarına yetişmiş olur dememiştir.

Öğle namazını kılmanın farz olduğunu belirtmemiştir. Asıl olan kişinin sorumluluktan beri olması ilkesidir. Bu da El-Muhezzeb'in şerhinde aktarıldığı gibi Ebû Hanîfe ve Mâlik'in görüşüdür.²

Allah'ı zikretmek, tekbir getirmek, Subhânallah, Elhamdülillah demek, yemekten önce ve benzeri şeylerde "Bismillah" demek, hadis ve fıkıh okumak, dua etmek, amin demek, Kur'an dinlemek gibi hususlara gelince bunların hiçbirisi o kimseye haram

¹ Buhârî, Namaz Vakitleri Kitabında Kim Sabah Namazının Bir Rekâtına Yetişirse Babında (579) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Mescitler ve Namaz Yerleri Kitabında, Kim Bir Rekâtı Kılabilirse O Namaza Yetişmiş Olur Babında, (608) nolu hadisi, Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet etmiştir.

² El-Mecmû' Şerhu'l-Mühezzeb (3/70).

değildir. Sahihayn'de ve diğer kaynaklarda şöyle sabit olduğu aktarılmıştır:

«أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَكَبَّرُ فِي جَبْرِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ حَائِضٌ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ».

Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Âişe -radiyallahu anha- hayızlı iken kucağına yaslanır ve Kur'an okurdu.¹

Ayrıca Sahiheyn'de Ümmü Atiyye -radiyallahu anha- Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işitmiştir:

«يَخْرُجُ الْعَوَاتِقُ وَدَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحَيْضُ -يَعْنِي: إِلَى صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ- وَلَيْشْهَدَنَّ الْخَيْرَ، وَدَعْوَةُ الْمُؤْمِنِينَ، وَيَعْتَزُّلُ الْحَيْضُ الْمُصَلَّى».

Müminlerin elde edecekleri hayırlara ve yapacakları dualara şahit olmaları için bakireler, bülüğ çağına gelmiş genç kızlar ve hayızlı kadınlar -iki bayram namazına- da çıkarılıyorlardı. Hayızlı kadınlar da namazgâh dışında duruyorlardı.²

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Kocanın Hayızlı Eşinin Kucağına Yaslanarak Kur'an Okuması Babında (297) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, Kocanın Hayızlı Kadının Kucağına Yaslanarak Orada Kur'an Okuması Babında (301) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

² Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadının Bayramlara ve Toplu Dualara Katılıp Namazgâhtan Uzak Durması Babında (324) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Bayram Namazları Kitabında, Bayramlarda Kadınların -Erkeklerden Ayır Olarak- Namazgâha Çıkmalarının ve Hutbede Hazır

Hayızlı kadının kendi kendine Kur'an okuması konusu ise şöyledir: Diliyle telaffuz etmeden, gözüyle bakması veya kalbiyle düşünmesi halinde bunda bir sakınca yoktur. Örnek olarak mushaf veya bir pano (tablet) önüne konulur, ayetlere bakıp kalbiyle okursa bunda bir sakınca yoktur.. En-Nevevî, el-Mühezzeb'in şerhinde şunları söylemiştir: "İhtilaf olmaksızın caizdir."¹.

Ancak telaffuz ederek okursa âlimlerin çoğunluğu bunun haram olduğu ve caiz olmadığı görüşündedir. Buhârî İbn Cerîr et-Taberî ve İbn el-Münzir şöyle demişlerdir: Bu caizdir.²³⁴

İmam Mâlik'ten ve İmam Şafii'nin de eski görüşünden nakledilmiştir.⁵ Fethu'l-Bârî'de o ikisinden rivayet etmiştir.⁶

Bulunmalarının Mübah Olduğu Babında (890) nolu hadisi rivayet etmiştir.

¹ El-Mecmû' (2/357).

² El-Evsat (2/223).

³ Fethu'l-Bârî (1/408).

⁴ Bkz. Sahîh-i Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadın, Beytullah'ı Tavaf Hariç Bütün İbadetleri Yerine Getirir Babında Fethu'l-Bârî (1/407-408).

⁵ El-Mecmû' (2/356).

⁶ Fethu'l-Bârî (1/408).

Buhârî'nin İbrahim en-Nehaî'den muallak olarak rivayet ettiğine göre (şöyle demiştir) ayeti okumasında bir sakınca yoktur.¹

Şeyhülislam İbn Teymiyye, İbn Kâsım'ın derlediği fetvalarda şöyle demiştir: «Bunu Kur'an'dan engellemeye dair hiçbir sünnet yoktur, çünkü onun şu sözü:

«لَا تَقْرَأُ الْحَائِضُ وَلَا الْجُنُبُ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ»

«Cünüp ve hayızlı olan kimse Kur'an'dan bir şey okumasın.»² Hadis ehlinin ittifakı ile zayıf hadistir.³

Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- döneminde kadınlar hayız görürlerdi. Eğer hayızlı iken (Kur'an) okumak onlara namaz kılmalarının haram olması gibi haram olsaydı, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ümmetine açıkladığı ve Müminlerin annelerinin öğrendiği ve insanlar arasında naklettikleri bir bilgi olurdu. Hiç kimse Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'den yasakladığına dair bir şey aktarmadığı için, bunu bilen kimsenin

¹ Buhârî Muallak Olarak: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadın Tavaif Hariç Bütün Hac İbadetlerini Yerine Getirir Bâbında (305) nolu hadisten önce rivayet etmiştir.

² Tirmizî: Temizlik Kitabında, Cünüp Olmuş Kimse ve Hayızlı Kadınların Kur'an Okuyamayacakları Babında (131) nolu hadisi rivayet etmiştir.

³ Bkz. Tirmizî'nin el-İlel (s. 69/düzenleme), Beyhakî'nin es-Sünen el-Kübrâ, (1/309), İbn Abdülhak el-Ahkâm eş-Şerîyye (1/504) ve ez-Zeylaî'nin Nasbü'r-Râye (1/195).

Kur'an okumayı yasaklaması caiz değildir. Onun zamanında hayız görenler çok olmasına rağmen hayızlı kadının Kur'an okumasını yasaklamaması bunun haram olmadığını göstermektedir.»¹

Âlimlerin ihtilafını öğrendikten sonra şunu söylemek gerekir: Öğrencilere telkin yoluyla Kur'an okumayı öğreten öğretmen ya da sınava girip Kur'an okumak zorunda olan öğrenci gibi ihtiyaç durumu dışında hayızlı bir kadının Kur'an'ı telaffuz ederek okumaması daha iyidir.

İkincisi: Oruç: Hayızlı kadının hem farz hem de nafil oruç tutması haramdır ve yaptığı ibadet sahih olmaz, ancak farz olan orucu kaza etmesi gerekir. Âişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir:

"كَانَ يُصِيبُنَا ذَلِكَ -تَعْنِي: الْحَيْضَ- فَتُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّوْمِ وَلَا تُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّلَاةِ".

"Bu bizim başımıza gelirdi - hayzı kastetmektedir - ve biz orucu kaza etmekle emrolunurduk ama namazı kaza etmekle emrolunmazdık." Hadis Muttefakun aleyhtir.²

¹ «Mecmûu'l-Fetâvâ» (26/191).

² Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadın Beytullah'ı Tavaf Hariç Bütün İbadetleri Yerine Getirir Babında (321) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hac Kitabında, İhram Şekillerinin Beyanı Babında (335) nolu hadisi rivayet etmiştir.

Bir kadın oruçlu iken hayız görmeye başlarsa orucu sayılmaz, bu durum Güneş'in batmasına çok kısa bir zaman kalsa bile orucu bozulur ve eğer bu farz oruç ise o günü kaza etmelidir. Ancak hayızının başladığını gün batımından önce hisseder ve kan ancak gün batımından sonra gelirse, sahih olan görüşe göre orucu tamam olur ve bozulmaz. Çünkü rahimdeki kana (dışarı çıkan kan gibi) hüküm verilmez;

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, bir kadının rüyasında bir erkeğin gördüğü gibi görmesi durumunda yıkanması gerekir mi? diye sorulduğunda,

قال: «نَعَمْ إِذَا هِيَ رَأَتْ الْمَاءَ»

«Suyu (meniye) gördüğü zaman evet (alması gerekir).» buyurdu.¹ Meninin görülmesine göre hüküm vermiştir, (menin) vücut içindeki hareketine göre değil. Aynı şekilde hayızın da hükmü, (kanın) vücut içindeki hareketine göre değil, çıkışının görülmesiyle sabittir.

¹ Buhârî: İlim Kitabında, İlim Öğrenip Öğretmekte Hayâlî Olmak Babında, (130) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, Kadının Gusül Alması Gerektiği Babında, (313) nolu hadisi rivayet etmiştir.

Fecir doğduktan sonra hala hayız kesilmedi ise, fecrin doğuşundan hemen sonra temizlense dahi, o günkü orucu sahih olmaz.

Fecirin doğuşundan az bir zaman önce (hayızdan) temizlenip sonrasında yıkansa ve o gün oruç tutsa orucu sahihtir. Aynı cünüp olan kimse gibidir. Cünüp olan kimse oruç tutmaya niyet eder ve şafak söktükten sonra yıkanırsa orucu sahihtir. Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

"كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جَمَاعٍ غَيْرِ احْتِلَامٍ ثُمَّ يَصُومُ فِي رَمَضَانَ".

"Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- bazen gece eşiyle birlikte olduktan sonra cünüp olduğu halde fecir vaktine ulaşır ve sonra da ramazanda oruç tutardı." Hadis Muttefakun aleyhtir.¹

Üçüncü hüküm: Kâbe'yi tavaf etmek: (Hayızlı kadının) Kâbe'yi tavaf etmesi, farz olsun, nafile olsun haramdır. Hayızlı iken kendisinden bu ibadet kabul edilmez. Safa ile Merve arasında say, Arafat'ta vakfe, Müzdelife ve Mina'da geceleme, cemarâtı taşlamak gibi diğer hac ve umre ibadetleri yapması (hayızlı kadına) haram değildir. Bu da Nebî -

¹ Buhârî: Oruç Kitabında, Oruçlunun Gusül Alması Hakkındaki Babta Hadis No: (1931). Müslim: Oruç Kitabında, Cünüp Olarak İmsak Vaktine Ulaşan Kimsenin Orucu Babında Hadis No: (1109).

sallallahu aleyhi ve sellem-'in, Âişe'ye hayız olduğu zaman şöyle demiştir:

«أَفْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ إِلَّا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهَرِي».

«Hacıların yaptığı her şeyi sen de yap, sadece temizleninceye kadar Kâbe'yi tavaf etme.»¹.

Buna göre bir kadın, temiz iken tavaf eder ve tavaftan hemen sonra veya say yaptığı esnada hayız görürse, bunda bir sakınca yoktur.

Dördüncü hüküm: Veda Tavafı yapmanın gerekliliği kadının üzerinden düşer: Kadın, hac ve umre farzlarını tamamlayıp, ülkesine (yaşadığı yere) gitmeden önce hayız kanı gelmeye devam ediyorsa o zaman kadın veda tavafı yapmadan ayrılır. İbn Abbas -radiyallahu anhum- 'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir.

"أَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَكُونُوا آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنِ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ".

«İnsanlar (Mekke'den ayrılmadan önce) son işleri Beytullah'ı tavaf etmekle emrolundular. Ancak bu tavaf (Vedâ tavafı), âdetli kadından hafifletildi [kaldırıldı].» [Hadis Muttefakun aleyhtir.]².

¹ Buhârî Hayız kitabında Hayızlı Kadın Beytullah'ı Tavaf Hariç Bütün İbadetleri Yerine Getirir Babında (305) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim Hac kitabında, İhram Şekillerinin Beyanı Babında (1211) nolu hadisi rivayet etmiştir.

² Buhârî: Hac Kitabında, Veda Tavafı Babında (1755) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hac Kitabında, Veda

Hayızlı kadının veda ederken Mescid-i Haram'ın kapısına gelip dua etmesi uygun görülmez. Çünkü bu Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bize gelen bir uygulama değildir. İbadetler de Peygamber -aleyhisselam-'dan gelen rivayetlere dayanmaktadır. Bilakis Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen rivayetler aksini gerektirmektedir. Safiyye -radiyallahu anha-'nın kıssasında, ifâza tavafından sonra hayız olduğu zaman, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- ona şöyle söylemelerini emretti:

«قُلْتُ نَفَرٍ إِذْنٍ».

«Ona söyleyin yola koyulsun, intikal etsin.» Hadis Muttefakun aleyhtir¹.

Mescidin kapısına gelmesini ona emretmedi, eğer caiz olsaydı bunu açıklardı. Hac ve umre tavafını yapma zorunluluğu hayızlı kadından düşmez, temizlenince tavaf etmesi gerekir.

Beşinci hüküm: Camide durmak, bulunmak: Hayızlı kadının, camide ve hatta bayram namazı kılınan geniş alanda bile durması, bulunması

Tavafının Farz Oluşu ve Hayızlı Kadından Farziyetinin Düştüğü Babında, (1328) nolu hadisi rivayet etmiştir.

¹ Buhârî: Hac Kitabında, Kadın İfâza Tavafını Yaptıktan Sonra Hayız Olursa Babında, (1757) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hac Kitabında, Veda Tavafının Farz Olması Babında (1211) nolu hadisi rivayet etmiştir.

haramdır. Ümmü Atiyye -radiyallahu anha-'dan rivayet edilen hadiste: Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle söylerken işitmiştir:

«يَخْرُجُ الْعَوَاتِقُ وَذَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحَيْضُ».

«Bakireler, bülüğ çağına gelmiş genç kızlar ve hayızlı kadınlar çıkardı.» Hadiste:

«يَعْتَزِلُ الْحَيْضُ الْمُصَلَّى».

«Hayızlı kadınlar da namazgâh dışında duruyorlardı.» Hadis Muttefakun aleyhtir¹

Altıncı Hüküm: Cinsel ilişki: Kocasının kendisiyle cinsel ilişkiye girmesi haramdır, kadının da kocasının bunu yapmasına izin vermesi haramdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ...)

(Sana, kadınların âdet halinden de soruyorlar. De ki: O bir ezadır (rahatsızlıktır), âdet halinde iken kadınlardan uzak durun, temizlenmelerine kadar onlara yaklaşmayın...)
[Bakara Suresi: 222. Ayet]. Burada hayız zamanı

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadının Bayramlara ve Toplu Dualara Katılıp Namazgâhtan Uzak Durması Babında (324) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Bayram Namazları Kitabında, Bayramlarda Kadınların -Erkeklerden Ayrı Olarak- Namazgâha Çıkmalarının ve Hutbede Hazır Bulunmalarının Mübah Olduğu Babında (890) nolu hadisi rivayet etmiştir.

ile kastedilen, hayız kanının çıktığı yer fercidir. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«اصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ».

«Nikah dışında her şeyi yapın.» Anlamı: (Nikah) yani cinsel ilişki dışında her şey. Müslim rivayet etmiştir.¹ Çünkü Müslümanlar hayızlı kadınla fercinden cinsel ilişkide bulunmanın haram olduğu konusunda ittifak etmişlerdir.

Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kimsenin, Allah Teâlâ'nın kitabının ve Rasûlünün sünnetinin Müslümanların icmasının da yasak oluşuna işaret ettiği bu münker işi yapması caiz değildir. Eğer bir kimse bu işi yaparsa Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen ve Müminlerin yolundan başka bir yola gidenlerden olacaktır. El-Mühezzeb'in şerhi olan el-Mecmû'da 2. cilt s. 374'te şöyle demiştir: Şafii -rahimehullah- şöyle demiştir: "Kim bunu yaparsa büyük bir günah işlemiş olur." Ashabımız ve başkaları şöyle dediler: "Hayızlı bir kadınla cinsel ilişkide bulunmayı caiz gören kimse kâfir olur." Bu en-Nevevî'nin sözüdür.

Kocaya öpmek, yakınlaşmak/tensel temas, sevişmek gibi cinsel ilişki dışındaki arzularını bastıran şeyler -Allah'a hamd olsun- izin

¹ Müslim: Hayız Kitabında, Hayızlı Kadının Kocasının Başını Yıkamasının ve Taramasının Caiz Olduğu Babında (302) nolu hadisi rivayet etmiştir.

verilmiştir. Fakat göbek ve diz arasında arada bir örtü olmadan ilişkide bulunmaması onun için daha hayırlıdır. Âişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir:

"كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنِي فَأَتَزُرُّ فَيُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ."

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana vücudumun alt kısmını örtmemi emrederdi ve ben hayızlı iken benimle mübâşeret ederdi (sevişirdi)." Hadis Muttefakun aleyhtir.¹

Yedinci Hüküm: Boşama: Hayız halindeyken hanımını boşaması kocaya haramdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ...﴾

(Kadınları boşayacağınızda iddetleri içinde (temizlik dönemlerinde) boşayın...) [Talâk Suresi: 1. Ayet]. Yani; kocaları eşlerini boşadığında temizlik süreleri içinde olmaları gerekir. Bu durumun ancak hamile veya temiz iken, cinsel ilişki olmaksızın meydana gelmesiyle mümkün olur. Çünkü hayızlı iken kocası onu boşarsa, boşandığı hayız süresi iddet süresinden sayılmadığından iddet döneminde sayılmaz. Kadın cinsel ilişkiden sonra temiz olduğu vakit kocası onu boşarsa bu

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Erkeğin Hayızlı Kadınla Mubâşeret-i Babında (301) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, Erkeğin Hayızlı Kadına İzarın Üzerinden Mubâşeret-i Babında (293) nolu hadisi rivayet etmiştir.

cinsel ilişkiden hamile kalıp kalmadığı bilinmediğinden bekleme süresi de başlamış olmaz. Ya da kadın hamile kalmadıysa hayız gördükten sonra iddet beklemeye başlar. İddet süresinin türünden emin olunmadığında, durum netleşinceye kadar kocanın eşini boşaması haram kılınmıştır.

Bir önceki ayete göre kadını hayızlı iken boşamak haramdır. Sahihayn'de ve diğer hadis kitaplarında Abdullah b. Ömer'den gelen hadiste; Ömer b. Hattâb -radiyallahu anh- oğlu Abdullah'ın hanımını hayızlı iken boşadığını haber verip fetva isteyince Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- öfkelenerek şöyle buyurmuştur:

«مَرْءٌ فَلْيَزِجْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضَ، ثُمَّ تَطْهُرَ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ، وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْلَ أَنْ يَمَسَّ، فَبِئْسَ الْوَعْدُ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطْلَقَ لَهَا النِّسَاءُ».

«Abdullah'a söyle karısını kendisine geri döndürsün, karısı hayızdan temizlenene kadar onu boşamasın. Sonra beklesin karısı tekrar hayız olsun ve tekrar temizlensin. Dilerse (Abdullah b. Ömer) onunla evliliğe devam eder, kadından ayrılmaz. Eğer dilerse ilişkiye girmeden karısını boşar. Allah Teâlâ'nın kadınları boşama konusunda belirlediği iddet bu şekildedir.»¹.

¹ Buhârî: Talâk Kitabında, (5251) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Talâk Kitabında, Hayızlı Kadının Rızası Olmadan Boşamanın Haram Olduğu ve Eğer Buna Uymazsa Talâkı Gerçekleşmekle Birlikte Ona Karısına Dönmesinin

Bir kişi, karısı hayızlı iken onu boşarsa, o zaman günahkâr olur. Allah Teâlâ'ya tövbe etmesi gerekir. Allah'ın ve Rasûlü'nün emrine uymak ve dini kurallara uygun olarak boşamak için kadını kendine geri döndürmesi gerekir. Onu geri döndürdükten sonra, boşadığı hayız döneminden itibaren temiz oluncaya kadar onu yanında bırakır. Kadın sonra tekrar hayız görür, daha sonra tekrar temizlendiğinde, kişi isterse karısını boşamaz yanında bırakır, isterse koca cinsel ilişkiye girmeden önce karısını boşar.

Hayız hâlinde boşamanın haram kılınmasından üç mesele istisna edilmiştir:

Birincisi: Eğer boşanma, onunla yalnız kalmadan veya ona dokunmadan (cinsel ilişkiye girmeden) önce olmuşsa, hayızlı iken karısını boşamasında bir sakınca yoktur. Çünkü o vakit kadının bir iddet süresi beklemesine gerek olmadığı için boşanması (sünnet olan boşamaya) muhalif değildir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(...فَطَّأُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ...)

(...Kadınları boşayacağınızda iddetleri içinde (temizlik dönemlerinde) boşayın...)
[Talâk Suresi: 1. Ayet].

Emredileceği Babında (1471) nolu hadisi İbn Ömer - radiyallahu anhuma-'dan rivayet etmiştir.

İkincisi: Hamileyken hayız olmuşsa ve bunun nedeni daha önce açıklanmıştır.

Üçüncüsü: Eğer boşanma tazminata dayalı ise kadın hayız halindeyken kocanın onu boşamasında bir sakınca yoktur.

Örnek olarak eşler arasında anlaşmazlık ve şiddetli geçimsizlik varsa, koca karısından boşamak için tazminat almış ise hayızlı olsa bile karısını boşaması caiz olur. İbn Abbas -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre "Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın karısı Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'e geldi ve; "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Sâbit b. Kays'a ne ahlak ne de din hususunda kızıyorum. Fakat ben İslam'da nankörlüğü kerih görüyorum" dedi. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'de ona şöyle buyurmuştur:

«أَتُرِيدِينَ عَلَيْهِ حَديقَتَهُ؟»

«Sâbit'in sana (mehir olarak) verdiği bahçesini kendisine geri iade eder misin?» Kadın evet dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Sâbit b. Kays'a şöyle demiştir:

«اقْبَلِ الْحَديقَةَ وَطَلِّقْهَا تَطْلِيقَةً»

«Bahçeyi kabul et ve kadını bir talakla boşa.»
[Buhârî rivayet etmiştir].¹

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: Hayızlı mıydı, yoksa temiz miydi? diye sormamıştır. Bu boşanma kadının kendisi için ödediği fidye olduğundan, her halükârda ihtiyaç halinde caizdir.

O, el-Muğni'de (cilt 7, s. 52 Mucemma'nın baskısı) hayız sırasında hulu (muhâlea) yapmanın caiz olduğunu açıklamıştır. "Çünkü hayız halinde boşanmanın yasaklanması, iddet süresinin uzunluğunun kendisine verdiği zarardan dolayıdır. Muhâlea yoluyla boşanma ise, kötü muameleden ve hoşlanmadığı ve nefret ettiği biriyle birlikte yaşamanın kendisine verdiği zararın giderilmesidir. Bu, bekleme süresinin uzunluğunun verdiği zarardan daha büyük olduğundan, bu iki bekleme süresinden uzun olanı, kısa olan ile daha aza indirmek caizdir. Bu nedenle Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- muhâlea yoluyla boşanan kadının durumunu sormadı." Sözleri burada sona ermiştir.

Kadının hayızlı iken nikahlanmasının sakıncası yoktur. Çünkü temel kural helal ve caiz olmasıdır. Haram olduğuna dair hiçbir delil yoktur ama kocanın hayızlı iken bir yerde onunla yalnız kalması

¹ Buhârî: Talâk Kitabında, Hulu' ve Talâkın Nasıl Yapılacağı Babında (5273) nolu hadisi, İbn Abbas -radiyallahu anhuma-'dan rivayet etmiştir.

durumuna bakılır, eğer kadınla ilişkiye girme konusunda güven varsa kadınla (bir yerde yalnız kalmalarında) bir sakınca yoktur. Aksi takdirde harama düşme korkusuyla, temizleninceye kadar kadınla yalnız başlarına kalmamalıdır.

Sekizinci Hüküm: Boşanırken hayız dikkate alınarak itibar edilen iddet süresi; bir erkek, karısı ile cinsel ilişkiye girdikten sonra veya onunla baş başa kaldıktan sonra onu boşarsa ve bu kadın normalde hayız gören birisiyse, o zaman hamile olmaması ve tam üç hayız görmesi gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ...﴾

(Boşanmış kadınlar kendi kendilerine üç ay hâli beklerler...) [Bakara Suresi: 228. Ayet] Yani; üç hayız beklerler demektir. Eğer hamileyse; o zaman iddet süresinin bitimi, hamilelik uzun da olsa kısa da olsa, doğum gerçekleşene kadardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ...﴾

(... Hamile olanların bekleme süresi ise doğum yapımlarıyla sona erer...) [Talâk Suresi: 4. Ayet]. Ergenliğe girmemiş küçük kız, yaş sebebiyle menopoza girmiş kadın, ameliyatla rahmi alınan veya bunların dışında tekrardan hayız görme

ihtimali olmayan bir kadın ise, o zaman iddet süresi üç aydır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿وَاللَّائِي يَيْسَنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ
وَاللَّائِي لَمْ يَحْضُنَّ...﴾

(Kadınlarınızdan âdetten kesilmiş olanlarla, henüz âdet görmeyenler hususunda tereddüt ederseniz, onların bekleme süresi üç aydır...)

[Talâk Suresi: 4. Ayet]. Normalde hayız gören birisi olup, fakat hastalık veya emzirme gibi belli bir sebepten dolayı hayızdan kesilmiş ise, o zaman bu süre uzasa da tekrardan hayız görene kadar iddetinin başlamasını bekler. Sonra iddetini (üç hayız görerek) doldurur. Hayızın kesilmesine sebep olan hastalık veya emzirme gibi durumlar ortadan kalkar ve tekrardan hayız görmez ise, bu durumda sebeplerin ortadan kalktığı tarih itibariyle tam bir yıllık iddet süresini doldurmalıdır. İşte bu, dini kurallar çerçevesinde uygulanan doğru görüştür. Çünkü sebep ortadan kalkar da hayız görmezse, bilinen bir sebep olmaksızın hayızdan kesilen kimse gibi olur. Eğer sebebi bilinmeyen bir şekilde hayızdan kesilirse, o zaman tam bir yıl bekler. Tedbir için dokuz ay; çünkü, genellikle gebelik süresi budur. İddet için ise üç ay bekler.

Ama boşanma nikahtan sonra, baş başa kalmadan veya ilişkiye girmeden önce ise, hayız ya da başka bir hususu bakılmadan iddet müddeti

beklemesi gerekmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا...﴾

(Ey iman edenler! Mümin kadınları nikâhlayıp, sonra onlara dokunmadan (cinsel ilişkide bulunmadan) kendilerini boşadığınızda, onlar üzerinde sizin sayacağınız bir iddet yoktur...) [Ahzâp Suresi: 49. Ayet]

Dokuzuncu hüküm: Rahmin boş olmasının hükmü, yani; rahimde bir gebelik olmayışı. Buna rahmin boş olduğuna hükmedilebilmesi için her defasında ihtiyaç duyulur ve bu konu ile alakalı meseleler vardır:

Bunlardan birisi şudur: Kocasını ölen ve sonra da evlenen bir kadının hamileliği varsa, ölen kocasına karnındaki çocuk mirasçı olur. Bu durumda hayız görene veya hamileliği belli olana kadar sonradan evlendiği kocası onunla cinsel ilişkiye girmez. Hamile olduğu anlaşılırsa, miras bırakanın ölümü sırasında onun var olduğu görüşüne varıp, mirasçısı olduğuna hükmederiz. Eğer hayız görürse de, rahmin hayız görmesiyle boş olduğu görüşüne varıp, mirasçı olmadığına hükmederiz.

Onuncu hüküm: Gusül abdesti almanın farziyeti: Hayızlı kadın, temizlendikten sonra, bütün

vücudunu temizleyerek gusül abdesti alması gerekir. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Fâtıma binti Ebî Hubeys'e şöyle demiştir:

«فَإِذَا أَقْبَلْتَ الْحَيْضَةَ فَدَعِيَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرْتَ فَأَغْتَسِلِي وَصَلِّي.»

«Hayız görürsen namazı bırak, bitince gusül abdesti al ve namaz kıl.» [Buhârî rivayet etmiştir.]¹.

Gusül alırken en az yapılması gereken; vücudun tamamına, hatta saçlarının altına suyun ulaşmasıdır. En faziletli olanı ise şu hadiste belirtildiği gibi olmalıdır: Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivayet edildiğine göre Esmâ binti Şekel: "Bizden bir kadın ay halinden temizlenecek olursa nasıl gusleder?" diye sormuş, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- de şöyle buyurmuştur:

«تَأْخُذُ إِحْدَاكُنَّ مَاءً وَاسِدْرَتَهَا فَتَطَهَّرُ فَتُحْسِنُ الطُّهُورَ، ثُمَّ تَصُبُّ عَلَى رَأْسِهَا فَتَدْلُكُهُ دَلْكًا شَدِيدًا، حَتَّى تَبْلُغَ شَوْوْنَ رَأْسِهَا، ثُمَّ تَصُبُّ عَلَيْهَا الْمَاءَ، ثُمَّ تَأْخُذُ فِرْصَةً مُمَسَّكَةً -أَي: قِطْعَةً فُمَاشٍ فِيهَا مِسْكٌ- فَتَطَهَّرُ بِهَا»

«Sizden biri yıkanmak istediğinde su ve sedir ağacı yaprakları ile guslünü alsın ve bunu tam ve güzel bir şekilde yapsın, sonra başına su dökerken saçlarının dibine ulaşıncaya kadar güçlü bir şekilde başını ovalasın ve bütün vücuduna su döksün,

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızın Başlangıcı ve Bitişi Babında, (320) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, İstihâze Olan Kadının Gusül Alması ve Namaz Kılmasının Nasıl Olacağı Babında (333) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

sonra da üzerine misk sürölmüş bir pamuk veya bez parçası alarak onunla temizlensin.» Esmâ ardından: "Onunla nasıl temizlenilir ki?" diye sorduğunda, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

«سُبْحَانَ اللَّهِ!»،

«Subhânallah!» diye karşılık vermiş, Âişe -radiyallahu anha- da ona (Esmâ'ya) "Kanın çıktığı yere sürersin." diye cevap vermiştir. [Hadisi, Müslim rivayet etmiştir]¹.

Suyun sıkıca örölmüş saçtaki örgülerin dibine ulaşmayacağından korkuluyorsa bu durumda örgüler açılmalıdır, aksi taktirde çok sıkı örölmemiş saç örgüsünün açılması gerekmez. Sahîh-i Müslim'de Ümmü Seleme -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'e; "Ben saçlarını ören bir kadını. Cünüplükten (başka bir rivayette: Hayızdan ve cünüplükten) gusletmek için onu çözeyim mi?" diye sordu. Nebî -aleyhisselam- şöyle buyurdu:

«لَا، إِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ تَحْتِيَ عَلَى رَأْسِكَ ثَلَاثَ حَنَاطٍ ثُمَّ تُفِيضِينَ عَلَيْكَ الْمَاءَ فَتَطْهُرِينَ».

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Hayızdan Dolayı Gusül Abdesti Almak Babında, (315) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, Hayızdan Yıkanan Kadının Kan Gelen Yere Bir Parça Misk Sürmesinin Müstehap Oluşu Babında, (332) nolu hadisi, Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

«Hayır, başına üç avuç su dökmen sana yeter, sonra üzerine (bütün vücuduna) su dökersin ve böylece temizlenirsin.»¹.

Namaz vakti çıkmadan temizlenen hayızlı kadının, namazını vaktinde kılıp kaçırmaması için aceleyle gusül abdestini alması gerekir. Eğer seferdeyse ve yanında su yoksa veya yanında suyu var ama kullanırsa zarar görmekten korkuyorsa veya hastaysa ve yıkandığı zaman su ona zarar verecekse, o zaman bu engeller kalkıncaya kadar gusül almak yerine teyemmüm etmelidir. Gusül abdestini sonra almalıdır.

Bazı kadınlar, namaz vakti temizlendikleri halde gusül abdesti almayı başka bir namaz vaktine erteleyip şöyle derler: Bu kadar bir vakitte tam olarak yıkanıp temizlenme imkanı olmaz. Fakat bu; ne bir özür, ne de bir mazerettir. Çünkü namazı vaktinde kılmak için, en azından gusül abdestinin farzlarını yerine getirip, daha sonra geniş bir vakit bulduğunda da tam olarak yıkanıp, hayızdan temizlenebilir.

¹ Müslim: Hayız Kitabında, Banyo Yapan Kadının Örgülerinin Hükmü Babında, (330) nolu hadisi, Ümmü Seleme - radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

Beşinci Bölüm: İstihâze ve Hükümleri.

İstihâze: Bir kadının kanamasının ayda sadece bir, iki gün gibi basit bir süre kesilmesi veya hiç kesilmeden kanamasının olmasına denir.

Kanın hiç kesilmediği ilk durumun delili, Sahih Buhârî'de Âişe -radiyallahu anha-'dan şu şekilde rivayet edilmiştir: Fâtıma binti Ebû Hubeyş, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle demiştir:

"يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَطْهُرُ."

"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben temizlenemiyorum."
Başka bir rivayette:

"أَسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهُرُ."

"İstihâze oluyorum ve temizlenemiyorum."¹

Kanın az bir süreliğine durduğu ikinci durumun delili ise Hamne binti Cahş'ın Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek şöyle dediği hadistir:

"يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْتَحَاضُ حَيْضَةً كَثِيرَةً شَدِيدَةً."

"Ya Rasûlallah! Ben çok fazla hayız görüyorum."
[Hadisi... İmam Ahmed, Ebû Dâvûd ve Tirmizî

¹ Buhârî: Abdest Kitabında, Kanın Yıkanması Babında, (228) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, İstihâze Olan Kadının Gusûl Alması ve Namaz Kılmasının Nasıl Olacağı Babında (333) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

rivayet etmiş¹ Tirmizî hadisin sahih olduğunu söylemiş ve İmam Ahmed'in hadisi sahih kabul ettiğini ve İmam Buhârî'nin de hadisi hasen kabul ettiğini nakletmiştir.]².

İstihâzenin Halleri

İstihâze olan kadının üç hali vardır:

Birinci hal: Eğer istihâze olmadan önce düzenli bir şekilde hayız görüyorsa, bu durumda geçmiş dönemlerdeki hayız süresi göz önüne alınarak, hayızlı hükmünde olur ve bu sürenin dışında kalan diğer günler ise istihâze hükmünde olur.

Bunun örneği şu durumdaki kadındır: Her ayın başında düzenli olarak altı gün hayız gördüğü halde, daha sonra istihâze olduğu için kanaması sürekli oluyorsa, bu durumda her ayın başında altı gün hayızlı hükmünde ve bunun dışındaki günlerde de istihâze hükmündedir. Âişe -radiyallahu anha-

¹ İmam Ahmed (6/349), Ebû Dâvud: Taharet Kitabında, Kadın Hayız Olunca Namaz Kılmayı Bırakması Gerektiğini Söyleyen Kimse Babında (287) nolu hadisi rivayet etmiştir. Tirmizî: Taharet Bablarında, İstihâze Olan Kadının İki Namazı Bir Gusûl ile Birleştirmesi Babında (128) nolu hadisi Hamne binti Cahş -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

² Sünen-i Tirmizî: Taharet Bablarında, İstihâze Olan Kadının İki Namazı Bir Abdestle Birleştirmesi Babında, (128) nolu hadisin hemen ardından rivayet etmiştir.

'dan rivayet edildiğine göre; Fâtıma binti Ebî Hubeys, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben devamlı istihâze olan bir kadını, hiç temizlenemiyorum. Namazı terk edeyim mi?" dedi. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

«لَا، إِنَّ ذَلِكَ عَرَقٌ، وَلَكِنْ دَعِيَ الصَّلَاةَ قَدْرَ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتَ تَحِيضِينَ فِيهَا ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي.»

«Hayır! Bu damardan gelen bir kandır. (Hayız kanı değildir!) Hayızın geldiği vakit kadar namazını kılma; (hayız müddeti bittiği vakit) gusül alıp namazını kıl.» Buhârî rivayet etmiştir.¹

Sahih Müslim'deki rivayette de şu şekilde geçmektedir: Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Ümmü Habîbe binti Cahş'a şöyle demiştir:

«أَمْكُثِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكِ حَيْضَتُكَ ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي.»

«Hayızın (normalde) seni hapsedtiği (engellediği) süre kadar bekle, sonra da gusül abdesti al ve namazını kıl.»²

¹ Buhârî: Hayız Kitabında, Hayız ve Kadınların Hayız ve Hamilelik Halinde, Hayızla İlgili Mümkün Olanlar Babında, (325) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

² Müslim: Hayız Kitabında, İstihâze Olan Kadının Gusül Alması ve Namaz Kılmasının Nasıl Olacağı Babında (334) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

Buna göre hayız süresi düzenli olan bir kadının, hayız süresince bekleyip, sonra da gusül abdestini alarak gelen kana aldırış etmeden namazını kılması gerekir.

İkinci hal: İstihâze olmadan önce düzenli bir şekilde hayız gören birisi olmaması ve kanamasının hayız görmeye başladığı ilk gününden itibaren devam etmesi halinde ise, bu durumda gördüğü hayızın renginin koyuluğu, pıhtılaşması veya kokusu gibi bilinen özellikleri ile hayız kanı olduğuna hükmedilir ve bu özellikleri taşıyan kanın dışındaki gelen kan ise istihâze kanı hükmünü alır.

Bunun örneği; bir kadının kanamasının ilk andan itibaren kesilmeden devam etmesi, fakat bu kanı on gün siyah ve geri kalan günler kırmızı görmesi veya on gün pıhtılaşmış ve geri kalan günlerde ince akışkan bir şekilde görmesi veya on gün hayız kanı kokusuna sahip ve geri kalan günlerde de kokusunun olmamasıdır. Bu durumda birinci örnekte siyah, ikinci örnekte pıhtılaşmış ve üçüncü örnekte de kokusunun olduğu günlerin dışında kalan diğer günler istihâze kanı hükmündedir. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Fâtıma binti Ebî Hubeyş'e şöyle demiştir:

«إِذَا كَانَ دَمُ الْحَيْضَةِ فَإِنَّهُ أَسْوَدُ يُعْرِفُ، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ فَإِذَا كَانَ الْآخِرُ فَتَوَضَّئِي وَصَلِّي؛ فَإِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ».

«Eğer hayız kanı ise renginin siyah olmasından anlaşılabilir, bu durumda namaz kılma. Fakat bundan farklıysa, o zaman abdestini al ve namazını kıl. Çünkü bu damardan gelen bir kandır.» [Ebû Dâvûd ve Nesâî rivayet etmiş, İbn Hibbân ve Hâkim hadisin sahih olduğunu söylemiştir.]¹.

Bu hadisin, her ne kadar rivayet zinciri ve metni tartışmaya açık olsa da, ilim ehli bununla amel etmiştir. Bu sebeple bu hadisle amel etmek, çoğu kadının hayız durumuna itibar etmekten daha iyidir.

Üçüncü Hali: Düzenli bir şekilde hayız görmemesi ve kanı ilk gördüğü andan itibaren devam eden istihâze kanının tek bir vasıfta olup, ayırt edici bir özelliğinin olmaması veya hayız kanı olması mümkün olmayan farklı özelliklere sahip olmasıdır. Bu, çoğu kadının kanı gördüğü ilk

¹ Ebû Dâvud: Taharet Kitabında, Kadın Hayız Olunca Namaz Kılmayı Bırakması Gerekliğini Söyleyen Kimse Babında (286) nolu hadisi ve Nesâî Taharet Kitabında, Kanama Devam Etmeden Önce Hayız Günlerini Bilen İstihâze Kanı Gören Kadın Hakkında Gelen Hadisler Babında, (211) nolu hadisi ve İbn Mâce Taharet ve Sünnetleri Kitabında: Kanama Devam Etmeden Önce Hayız Günlerini Bilen İstihâze Kanı Gören Kadın Hakkında Gelen Hadisler Babında, (620) nolu hadisi ve İbn Hibbân Sahih'inde (1348) ve el-Hâkim el-Müstedrek'inde (618) nolu hadisleri Âişe - radiyallahu anha-'dan rivayet etmişlerdir.

günden itibaren her ayın altı veya yedi günü hayız olmasıdır. Bunun dışındakiler ise istihâze kanıdır.

Bunun örneği şu şekildedir: Ayın beşinde kanı ilk gördüğü andan itibaren ne rengi ne de diğer hayız kanı özellikleri olmaksızın devam etmesi durumunda, her ayın beşinde başlayıp altı veya yedi gün hayızlı olmasıdır. Hamne binti Ebî Cahş, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben çok büyük ve şiddetli bir şekilde hayız olan bir kimseyim, bu konudaki görüşün nedir? Bu benim namaz kılmamı ve oruç tutmamı engelledi" dedi. Bunun üzerine Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«أَنْعَثْ لَكَ (أَصِفْ لَكَ اسْتِعْمَالَ) الْكُرْسَفَ (وَهُوَ الْقُطْنُ) تَضَعِيْنَهُ عَلَى الْفَرْجِ، فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الدَّمَ»،

«Sana (nasıl yapacağını anlatıyorum) pamuk koymanı öğütlerim, onu fercine koyarsın; zira o kanı giderir.» Hamne: "Kan bundan da çoktur." dedi. Nebî -aleyhisselam- bu konuda şöyle buyurdu:

«إِنَّمَا هَذَا رُكُضَةٌ مِنْ رُكُضَاتِ الشَّيْطَانِ، فَتَحْيِضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةً فِي عِلْمِ اللَّهِ تَعَالَى، ثُمَّ اغْسِلِي حَتَّى إِذَا رَأَيْتِ أَنَّكَ قَدْ طَهُرْتَ وَاسْتَنْقَيْتِ فَصَلِّي أَرْبَعًا وَعِشْرِينَ أَوْ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَأَيَّامَهَا وَصُومي».

«Bu durum Şeytan'ın darbelerinden bir darbedir. Altı veya yedi gün Allah Teâlâ'nın sana bildirdiği müddet kendini hayızlı kabul et, sonra gusül al. Hayızdan temizlenip arındığına kanaat getirdiğinde yirmi dört veya yirmi üç gece ve gündüz namaz kıl ve oruç tut.» Hadisi [İmam Ahmed, Ebû Dâvûd ve

Tirmizî rivayet etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir.¹ Tirmizî, İmam Ahmed'in hadisi sahih kabul ettiğini ve İmam Buhârî'nin de hadisi hasen kabul ettiğini nakletmiştir.]]².

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in: «Altı gün veya yedi gün» demesi keyfi bir tercih için değil, durumunu anlama gayreti içindir. Dolayısıyla yaratılıştta ona benzer, yaşı yakın ve akraballığı bulunan gibi benzeri hususlardan kendisinin durumuna en yakın olana kıyas edip, gelen kandan hayız kanına en yakın olanını tercih etmesi içindir. Bu sebeple eğer altıya yakınsa altı gün, yediye yakınsa yedi gün olduğunu varsayar.

¹ İmam Ahmed (6/439), Ebû Dâvud: Taharet Kitabında, Kadın Hayız Olunca Namaz Kılmayı Bırakması Gerektiğini Söyleyen Kimse Babında (287) nolu hadisi rivayet etmiştir. Tirmizî: Taharet Bablarında, İstihâze Olan Kadının İki Namazı Bir Gusûl ile Birleştirmesi Babında (128), nolu hadisi Hamne binti Cahş -radiyallahu anhâ-'dan rivayet etmiştir.

² Sünen-i Tirmizî: Taharet Bablarında, İstihâze Olan Kadının İki Namazı Bir Gusûl ile Birleştirmesi Babında, (128) nolu hadisin hemen ardından rivayet etmiştir.

İstihâze olana benzer bir durumda olan kişi:

Bir kadının rahim içi veya dışından bir operasyon geçirmesi sebebiyle fercinden kan gelebilir ve bu da iki türdür:

Birincisi: Örneğin kadının rahminin tamamen alınması veya kan akmaması için tampon yaparak tıkanması gibi ameliyat durumundan sonra kadının hayız olmayacağı bilinir. Bu kadın istihâze hükmünde değil, aksine temizlendikten sonra sarı leke, bulanık leke veya rutubet gören kimsenin hükmündedir. Bu sebeple namazını ve orucunu bırakmaz, eşi ile ilişkiye girmekten kaçınmaz ve bu kan kesildikten sonra gusül abdesti alması gerekmez. Fakat namaz kılmak istediğinde fercini yıkar ve kan akmasını engellemek için kadın pedi gibi bir şey ile örter, sonra günde beş vakit kılınan farz namazlardan bir vakit namazı kılacaksa, kılmak istediği namazın vakti girdikten sonra abdest alıp, o vaktin namazını o şekilde kılar. Ancak mutlak nafil namaz olarak kılınması arzu edildiği durumlar bundan müstesnadır.

İkincisi: Ameliyattan sonra onun hayız olup olmayacağı bilinmez, aksine hayız olabilir. Dolayısıyla burada kadının hükmü istihâze olanın hükmü gibidir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve

sellem-'in Fâtıma binti Ebi Hubeyş'e söylediği sözler buna işaret etmektedir:

«إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلْتَ الْحَيْضَةَ فَأَتْرُكِي الصَّلَاةَ».

«Hayır! Bu damardan gelen bir kandır. (Hayız değildir!) Hayzın geldiği vakit kadar namazını kılma.»¹.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu sözü:

«فَإِذَا أَقْبَلْتَ الْحَيْضَةَ»

«Hayzın geldiği vakit.» İstihâze olan kadının hükmünün hayzın başlaması ve bitmesi muhtemel olan kimse için geçerli olduğuna, hayız olma ihtimali olmayan bir kadının ise kanının damardan gelen kan olduğuna delalet ettiği anlaşılmaktadır.

İstihâzenin hükümleri:

Buraya kadar geçen konulardan kanın ne zaman damar kanı ve ne zaman istihâze kanı olduğunu, aynı zamanda kanın ne zaman hayız hükmünde olduğunu ve ne zaman da istihâze hükmünde olduğunu anlamış olduk.

¹ Buhârî: Abdest Kitabında, Kanın Yıkanması Babında, (228) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Hayız Kitabında, İstihâze Olan Kadının Gusûl Alması ve Namaz Kılmasının Nasıl Olacağı Babında (333) nolu hadisi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

Böylece buraya kadar hayız ile ilgili önemli hükümlerden bahsetmiş olduk.

İstihâzenin hükmü temiz olan kadının hükmü ile aynıdır. İstihâze olan kadın ile temiz kadınlar arasında aşağıdaki hususlar dışında hiçbir fark yoktur:

Birincisi: İstihâze olan kadının her namaz için abdest alması farzdır. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Fâtıma binti Ebî Hubeys'e şöyle demiştir:

«ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ».

«Öyleyse her namaz için abdest al.» Buhârî, kanın yıkanması babında zikretmiştir. Bu, farz namaz için namaz vakti girinceye kadar abdest almadığı anlamına gelir. Ancak kılınacak namaz, vakit namazı değilse, kılmak istediği zaman abdest alması gerekir.

İkincisi: Abdest almak isterse, kan bulaşan yerlerini yıkamalı ve kanı engellemesi için fercine pamuk (günümüzde bunun yerine kadın pedi) koymalıdır. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«أَنْعَتْ لَكَ الْكُرْسُفَ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الدَّمَ». قَالَتْ: فَإِنَّهُ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: «فَاتَّخِذِي ثَوْبًا». قَالَتْ: هُوَ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: «فَتَلْجَمِي».

«Sana pamuğu öğütlerim, zira o kanı giderir.» O da; "Kan bundan daha çoktur" dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «O halde bez kullan»

dedi. Hamne: "Kan bundan da çoktur." dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Öyleyse sıkıca bağla.» diye buyurdu. Hadis Bundan sonra gelen kan zarar vermez. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Fatıma binti Ebu Hubeyş'e şöyle demiştir:

«اجْتَنِبِي الصَّلَاةَ أَيَّامَ حَيْضِكَ، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَتَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ، ثُمَّ صَلِّي، وَإِنْ قَطَرَ الدَّمُ عَلَى الْحَصِيرِ.»

«Hayız günleri süresince namazını kılma, sonrasında gusül abdestini al ve her namaz için abdest alarak hasıra kan damladığını bilsen bile namazını kıl.» [İmam Ahmed ve İbn Mâce rivayet etmiştir.]¹.

Üçüncüsü: Cinsel ilişki; âlimler, eğer kişinin zinaya düşme korkusu yoksa, bu durumda terk edilmesinin caiz olduğu hususunda ihtilaf etmişlerdir. Fakat bu konudaki doğru olan görüş, bunun mutlak olarak caiz olduğudur. Çünkü Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yaşadığı dönemde, on yaş ve üzeri hayız görmeye başlayan birçok kadın istihâze olurdu. Ne Allah Teâlâ, ne de Rasûlü -sallallahu aleyhi ve

¹ İmam Ahmed (6/204) ve İbn Mâce, Taharet ve Sünnetleri Kitabında, Kanaması Devam Etmeden Önce Hayız Günlerini Sayan İstihâze Olmuş Kadın Hakkında Gelen Hadisler Babında (624) nolu hadisi, Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet etmiştir.

sellem- bu kadınları cinsel ilişkiye girmekten men etmiştir. Bilakis Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ...﴾

(... Hayız halinde iken kadınlardan uzak durun ...) [Bakara Suresi: 222. Ayet] Bu durum dışında kadınlardan uzak durmanın zorunlu olmadığına delildir. Kadının bu durumda namaz kılması caizdir, ilişkiye girmesi ise bunun yanında daha basit bir meseledir. İstihâze olan kadınla ilişkiye girmek ile hayız olan kadınla ilişkiye girmeyi kıyas etmek yanlıştır. Çünkü haram olduğunu söyleyenlere göre bile bu iki durum birbirine eşit değildir. Bu sebeple iki farklı hâli birbirine kıyas etmek doğru olmaz.

Altıncı Bölüm: Nifâs (Lohusalık) ve Hükmü:

Lohusalık: Ya doğumla birlikte, ya doğumdan sonra ya da doğumdan iki ya da üç gün önce doğum sancısıyla beraber rahim tarafından salınan kandır.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Doğum sancısı başladığında gördüğünüz şey lohusa kanıdır.” Bunu iki ya da üç günle sınırlamamıştır. Burada kastedilen: Doğum sancısının ardından doğum olur, aksi halde kişi lohusa değildir. Âlimler, lohusalığın en az ya da en çok sınırı olup olmadığı hususunda ihtilaf

etmişlerdir. Şeyh Takıyyüddin (İbn Teymiyye), İslam'ın Hüküm Verdiği İsimler adlı risalesinde şöyle demiştir (s. 37): "Lohusalığın alt ve üst sınırı yoktur. Bir kadın kırk, altmış veya yetmiş gün bile kan görüp sonra bu kan kesilse o lohusadır. Lakin kesilmez ve hayız kanı ile birleşirse o zaman bu istihâze kanı olur ve bu durumda kırk gün sınırı baz alınır. Çünkü eserlerde en çok zikredilen sınır budur."

Buna göre ben de şunu diyorum: Eğer kanaması kırk günü aşarsa ve bir süre sonra duracağına dair daha önceden bir tecrübesi varsa veya durmak üzere olduğuna dair emareler varsa, duruncaya kadar beklemeli, aksi halde kırk günü tamamladıktan sonra gusül etmelidir. Çünkü hayız dönemi ile çakışmadıkça genellikle durum böyledir ve hayız süresi bitene kadar beklemelidir. Eğer bundan sonra kesilirse bunu kendisinin durumu olarak benimseyip gelecekte de ona göre hareket etmelidir. Devam etmesi durumunda ise o istihâze hükmünde olur. Bu durumda da daha önceden bahsettiğimiz istihâze olan kişinin hükümlerine dönüp bakmalıdır. Eğer kan, kırk günden önce kesildi ise bu kanın kesilmesiyle temiz sayılır. Gusül abdesti alır, namaz kılar, oruç tutar ve kocası da hanımıyla cinsel ilişkide bulunabilir. Lakin bu kesinti bir günden az olmamalıdır. El-Muğnî'de

geçtiği gibi, eğer kesinti bir günden az olursa bu durumun hükmü yoktur.¹

İnsan sureti oluştuktan sonra anne karnındaki bebek düştüyse gelen kan lohusa hükmündedir. Şayet insan sureti oluşmadan düşük gerçekleşirse gelen bu kan lohusa kanı değildir, damardan gelen bir kandır. Dolayısıyla bu kimsenin hükmü istihâze hükmünde olur. İnsan suretinin oluştuğu en az süre, hamileliğin başlangıcından itibaren seksen gündür ve en çok bu doksan gün olur.

El-Mecd İbn Teymiyye şöyle demiştir: Bir kadın, doğum sancısı (doğum öncesi ağrı) sırasında bir gün kan görse, buna itibar etmez (yani bu kanı lohusalık saymaz). Doğumdan sonra kan görürse namazı ve orucu bırakır. Doğumdan sonra görünenin aksi olduğu ortaya çıkarsa, o zaman yapmadığı ibadetlerini kaza eder, aksi takdirde görünen hüküm geçerlidir, herhangi bir kaza gerektirmez. El-İknâ' şerhinde nakletmiştir.²

Lohusalığın hükmü:

Lohusalığın hükmü; hayzın hükmü gibi olup, aşağıda belirtilenler dışında aynıdır:

¹ El-Muğnî: (1/252-253).

² Keşşâfü'l-Kınâ' (1/219)

Birincisi: İddet (bekleme) boşanma ile vuku bulur, lohusalık ile değil. Çünkü boşanma, doğumun gerçekleşmesinden önce olmuşsa iddet, lohusa olduktan sonra değil, doğumla birlikte sona erer. Eğer boşanma doğumdan sonra olmuşsa, daha önce de belirtildiği gibi kadın hayızın dönmesini bekler.

İkincisi: İlâ (yemin) süresi, bu süre hayız süresi olarak hesaplanır, lohusalık süresi olarak hesaplanmaz.

İlâ: Bir adamın karısıyla sonsuza kadar veya dört ayı aşan bir süre boyunca cinsel ilişkiden uzak duracağına yemin etmesidir. Eğer yemin eder ve kadın da cinsel ilişkiye girmeyi talep ederse, yemininden itibaren kendisine dört ay süre tanınır ve bu süre geçtikten sonra, kadının isteği üzerine cinsel ilişkiye girmeye veya ayrılmaya zorlanır. Kadının lohusa olması halinde bu süre, kocanın beklediği süreden düşmez. Ne kadar sürerse dört ayın üzerine eklenir. Hayız olması durumunda ise kocanın beklediği süreden düşer.

Üçüncüsü: Ergenlik hayız ile olur, lohusa olmak ile gerçekleşmez. Bir kadın hayız olmadan hamile kalamayacağı için ergenlik, hamilelikten önce hayız olma yoluyla gerçekleşir.

Dördüncüsü: Eğer hayız kanı iddet zamanı içinde kesilir ve sonra bu dönem içerisinde geri dönerse, bu kesinlikle hayızdır. Mesela normalde sekiz gün

hayız gören biri, dört gün hayız gördükten sonra iki gün kesilse ve ardından yedinci ve sekizinci günlerde tekrar hayız görmeye başlasa, bu geri gelen kan kesinlikle hayız kanıdır. Bunun için o hayız kanı hükmünü alır. Lohusalık (nifas) kanı ise, kırk günden önce kesilir de sonra kırk gün içerisinde tekrar gelirse, bu kan şüpheli (hükmü kesin olmayan) kan sayılır. Bu durumda kadın, vakti giren farz namazları kılmak ve oruçları tutmakla yükümlüdür. Bununla beraber hayızlı kadına haram olan şeyler, farz ibadetler dışında, ona da haram olur. Temizlendikten sonra hayızlı bir kadının kaza ettiği gibi hangi ibadetler varsa bunları kaza eder. Hanbelî fıkıh âlimleri arasında meşhur olan görüş budur.¹

Doğru görüş şudur: Eğer kan, lohusa olma ihtimali olan bir zamanda geri dönerse, lohusa, bunun dışında gelirse hayız kanı olur. Fakat lohusa kanı kesilmeden devam ederse bu durumda istihâze kanı olmuş olur.

Bu görüş, El-Muğnî'de İmam Malik -rahimehullah-'tan nakledilen görüşe daha yakındır. İmam Mâlik şöyle demiştir:² "İki veya üç gün sonra kan görürse -yani kesildikten sonra- bu lohusa kanıdır. Aksi takdirde bu hayız kanı olur." Bu görüş,

¹ El-Muğnî: (1/253).

² El-Muğnî: (1/253).

Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye -rahimehullah-'ın tercihidir.

Kanlar konusunda hakikatte şüpheli olan hiçbir şey yoktur. Fakat şüphe göreceli bir mesele olduğu için, insanlar bilgi ve anlayışlarına göre ihtilafa düşerler. Kur'an ve sünnet her şeyi açıkça ifade eder. Allah Teâlâ hiç kimseye bir orucu iki defa tutmayı veya bir tavafı iki defa yapmayı farz kılmamıştır. Ancak ilkinde bir eksiklik olur ve bu eksiklik başka türlü telafi edilemezse, o zaman kaza gerekir. Ancak kul, gücünün yettiği ölçüde yükümlülüklerinin gereğini yaptığı takdirde üzerindeki sorumluluk kalkar. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا...﴾

(Allah, kimseyi gücünün yetmeyeceği şeyle sorumlu tutmaz...) [Bakara Suresi: 286. Ayet] Yine şöyle buyurmuştur:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ...﴾

(O halde gücünüz yettiği kadar Allah'tan korkun...) [Teğâbun Suresi: 16. Ayet].

Hayız ile lohusa arasındaki beşinci fark: Bir kadın hayızlı iken, gününden önce temizlenirse, kocasının kendisiyle cinsel ilişkide bulunması kerih görülmeksizin caizdir. Lohusalıkta ise kadının kırk günden önce temizlenmesi durumunda kocasının

onunla cinsel ilişkiye girmesi, mezhepteki meşhur olan görüşe göre mekruhtur. Burada doğru olan görüş, kocasının onunla cinsel ilişkide bulunmasının mekruh olmadığıdır. Alimlerin çoğunluğunun görüşü budur. Çünkü kerahet, şer'i delil gerektiren dini bir hükümdür. Bu konuda İmam Ahmed'in, Osman b. Ebi'l-Âs'tan rivayet ettiği "Kırkıncı günden önce hanımı ilişkide bulunmak isteyince, o da bana yaklaşma diyerek -hanımının bu isteğini- reddetti." demesi dışında bir şey yoktur.¹

Bu onun mekruh olmasını gerektirmez. Çünkü bu, kadının temizlenmemiş olma olasılığından dolayı tedbir amaçlı veya cinsel ilişki sebebiyle kanın hareket etme olasılığı ile terk edilmiş olabilir. Bunun daha başka sebepleri de olabilir. Allah en iyisini bilendir.

¹ El-Muğnî (2/252) ve Osman b. Ebi'l-Âs'ın me'sûr hadisi Abdurrezzâk el-Musannef'te (1202), İbn Ebî Şeybe el-Musannef'te (17450), ed-Dârimî es-Sünen'de (990) ve İbnü'l-Cârûd el-Müntekâ'da (118) rivayet etmişlerdir.

Yedinci Bölüm: Hayızı Engelleyen veya Başlatan, Hamileliği Önleyen veya Cenini Düşüren Şeylerin Kullanımı.

Bir kadının hayzını engelleyen şeyleri kullanması iki şartla caizdir:

Birincisi: Kendisine zarar vereceğine dair bir korku olmamalıdır. Eğer bundan dolayı kendisine bir zarar gelmesinden korkulursa bu caiz değildir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ...﴾

(...Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın...) [Bakara Suresi: 195. Ayet]

﴿...وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾

(...Kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah, size karşı çok merhametlidir.) [Nisâ Suresi: 29. Ayet].

İkincisi: Kocasının kendisine bir sebep ile mecburi bir bağılılığı varsa, o zaman bu kocasının izniyle olmalıdır. Örneğin kadının boşanmak için iddet bekliyor olması ve kocanın bu süre içerisinde ona bakmakla yükümlü olması gibi. Bu durumda süre uzayacağından ve kocanın masrafları artacağından kadının kocasının izni olmadan hayız görmeye engel olacak herhangi bir şeyi kullanması

caiz değildir. Aynı şekilde hayızın önlenmesinin hamileliğe engel olduğu ispat edilirse, o zaman muhakkak kocanın izni gerekir. Caiz olduğu ispat edilmiş olsa bile, zaruret dışında kullanılmaması daha iyidir. Çünkü doğal olanı olduğu gibi bırakmak sağlık ve selamette kalmaya daha yakın bir davranıştır.

Hayız görmeye sebep olan şeyleri kullanmaya gelince onlar da iki şartla caizdir:

Birincisi: Bunlar üzerine farz olan bir ibadeti terk etmek için bir hile olarak kullanılmamalıdır. Örneğin ramazana yakın bir zamanda oruç tutmamak veya namaz kılmamak için kullanmak gibi.

İkincisi: Bu, kocanın izniyle olmalıdır. Çünkü hayız halinin meydana gelmesi, kocanın tam olarak eşinden faydalanmasına engel olur. Dolayısıyla kadın boşanmış olsa bile, kocanın onu geri döndürme hakkı varsa, rızası dışında bu hakkını engelleyen bir şeyi kullanması caiz değildir.

Hamileliği engelleyici şeylerin kullanımına gelince, bunlar da iki türlüdür:

Birincisi: Hamileliği sürekli olarak engellemek caiz değildir. Çünkü hamileliği keser ve neslin azalmasına sebep olur ki, bu da İslam ümmetinin çoğalma amacına aykırıdır. Aynı zamanda bu kişi

mevcut çocuklarının öleceğine inanmayarak çocuksuz bir dul olarak kalabilir.

İkincisi: Geçici bir süre için korunmak; örneğin bir kadın çok hamile kalıp bundan dolayı yorulabilir, buna benzer bir sebeple iki yılda bir gibi hamileliğini planlamak isterse, kocasının izin vermesi ve ona zararının olmaması şartıyla bu caizdir. Bunun delili şudur: Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- zamanında sahabeler, hanımları hamile kalmasın diye azil yöntemiyle korundukları halde¹, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara bunu yasaklamamıştır. Azil, bir kişinin eşiyle cinsel ilişkisi esnasında gelen menisini hanımının fercinin dışına boşaltması yöntemine denir.

Hamilelikte düşük yapmaya neden olan bir şeyin kullanımına gelince, bu da iki türlüdür:

Birincisi: Düşük yaparak cenin yok etmek kastedilmiştir. Eğer bu, ona ruh üflendikten sonra olursa, şüphesiz bu haramdır. Çünkü haksız yere bir canlıyı öldürmüş olur. Bir canlıyı haksız yere öldürmek ise Kur'an'a, sünnete ve bütün Müslümanların görüşüne göre haramdır. Eğer düşük yapmak, cenine ruh üflenmeden önce olacak

¹ Buhârî: Nikâh Kitabında, Azil Babında (5209) nolu hadisi rivayet etmiştir. Müslim: Nikâh Kitabında, Azil Yapmanın Hükümü Babında (1440) nolu hadisi Câbir -radiyallahu anh-'dan rivayet edilmiştir.

ise, alimler bunun caizliği konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bir kısmı buna caiz demiş, bir kısmı haram demiş, diğer bir kısmı da: "Kan pıhtısı (alak) olmadığı sürece caizdir" demişlerdir. Yani; kırk gün geçmediği sürece demektir. Bazıları da insan sureti görülmedikçe caiz olur demişlerdir.

İhtiyatlı olması açısından, annenin hasta olması ve hamileliğe dayanamayacak durumda olması gibi bir zaruret olmadıkça kürtaj yapılmasının doğru olmayacağıdır. İnsan suretinin oluşması için yeterli bir süre geçmedikçe kürtaj yapılması caizdir. Allah Teâlâ en iyisini bilendir.

İkincisi: Bu düşük işlemi, hamilelik süresinin sonu ve doğum zamanının gelmesi gibi bir dönemde olup, cenini yok etmeye yönelik bir niyet taşımıyor ve anneye veya çocuğa zarar vermiyorsa bu şartla caizdir. Fakat bu işlem ameliyat gerektirmemelidir. Eğer ameliyat olmasını gerektiriyorsa bunun dört hali vardır:

Birincisi: Annenin ve karnındaki bebeğin hayatta olması hali; Doğumunun güçleşmesi ve ameliyat gerektirmesi gibi zorunlu haller dışında sezeryan ameliyatı caiz değildir. Çünkü bu beden kula bir emanet olarak verilmiştir. Büyük bir maslahat olması dışında vücuda zarar vermesinden korkulan şeylerden uzak durması gerekir. Çünkü sezeryan

ameliyatının bir zararı olmadığını düşünüyor olabilir, fakat bunun zararları vardır.

İkincisi: Annenin ve karnındaki bebeğin ölmesi hali; faydası olmaması sebebiyle çocuğu almak için ameliyat yapılması caiz değildir.

Üçüncüsü: Annenin hayatta ve karnındaki bebeğin ölü olması hali; anneye zarar verme korkusu olduğu sürece, cenini aldirmek için ameliyat yapılması caizdir. Çünkü öyle görünüyor ki -en doğrusunu Allah bilir- eğer bebek anne karnındayken ölürse ameliyat olmadan çıkması pek mümkün olmaz ve bunun ana rahminde devam etmesi onun ileride hamile kalmasını engelleyip işini zorlaştırabilir. Bir ihtimal önceki kocasından ayrılmış ve iddet bekleme dönemindeyse bu sebeple kadın dul kalabilir.

Dördüncüsü: Annenin ölü ve karnındaki bebeğin sağ olması hali; bu durumda eğer bebeğin yaşama ümidi yoksa ameliyat caiz değildir.

Eğer bebeğin hayatta olduğuna dair bir ümit varsa ve bir kısmı dışarı çıkmışsa, annenin karnı kesilerek geri kalanı çıkarılmalıdır. Eğer dışarı çıkmıyorsa hocalarımızdan bazıları şöyle demişlerdir: Bebeği çıkarmak için annenin karnı kesilmemelidir. Çünkü bu bir işkencedir. Buradaki doğru görüş ise, eğer kesilmeden çıkarılamıyorsa, karnının kesilerek çıkarılmasıdır. Bu, İbn

Hübeyre'nin tercihidir. El-İnsâf'ta şöyle demiştir¹:
"Bu daha uygun olandır."

Benim görüşüm de: Bilhassa bizim zamanımızda ameliyat yapmak bir eziyet değildir. Çünkü karın kesilip yeniden dikiliyor ve dirinin kutsallığı ölünün kutsallığından daha büyüktür. Masum olanı yok olmaktan kurtarmak farzdır. Bebek de masum bir insan olduğundan onu kurtarmak farz olur. Allah en doğrusunu bilir.

Not: Gebeliğin sonlandırılmasının caiz olduğu halleri zikrettiğimiz bu durumlarda, kesinlikle bebeğin babasından izin alınması şarttır.

Bu önemli konu hakkında yazmak istediklerimiz burada son buldu. Konuların temel kural ve kaidelerini elimizden geldiğince özetlemeye çalıştık. Aksi takdirde bölümleri, kısımları ve kadınların karşılaştıkları bu haller sahili olmayan bir deniz gibidir. Kaldı ki, basiret sahibi her kişi bu bölümleri aslına, kısımları konuların tümüne ve kurallarına dönerek, bu şeylere bakıp benzerlerine kıyas yapabilir.

Öyle ki fetva veren kişi, peygamberlerin getirdiklerini tebliğ etme ve insanlara bunu açıklama konusunda Allah ile insanlar arasında aracı olduğunun farkında olmalıdır. Aynı zamanda

¹ El-İnsâf: (2/556).

kulun anlamakla ve onunla amel etmekle yükümlü olduğu iki kaynak olan Kur'an ve sünnette geçenlerden sorumlu olduğunu bilmelidir. Kur'an ve sünnete muhalif olan her söz hatalıdır. Böyle bir söz söyleyen kişinin sözü sahibine nispet edilir. Onunla amel etmek de caiz değildir. Bunu söyleyen müçtehit bir kimse ise mazur görülür ve içtihadının mükafatını alacaktır. Ancak onun hatasının farkında olan birisinin, bunu kabul edip onunla amel etmesi caiz değildir.

Fetva veren kişi ihlaslı olmalıdır. Başına gelen her olayda Allah Teâlâ'dan yardım dileyip, onu doğruya iletmesi için, O'ndan sebat ve başarı istemesi gerekir.

Kur'an ve sünnette belirtilenleri göz önünde bulundurmalı, bunları anlamak için araştırmalar yapmalı veya bu ikisini anlamak için alimlerin sözlerinden istifade etmelidir.

Çoğu zaman bir mesele ortaya çıkar ve biri, âlimlerin sözlerinden gücü yettiğince onu araştırmaya başlar, sonra onun hükmü hakkında kendisini tatmin edici bir cevaba ulaşamaz. Bazen de o konuyla alakalı hiçbir şey bulamaz. Kur'an ve sünnete döndüğü vakit ihlası, ilmi ve anlayışının durumuna göre çok geçmeden kendisi onun hükmünü fark eder.

Fetva veren kişi, bir hüküm hakkında karar verirken bir sorunla karşılaşıyorsa acele etmemeli ve sabırlı olmalıdır. Fetva verirken birçok acele kararlar verilmiş, sonra fetvayı veren kişi biraz düşününce bu konu hakkında yanıldığını anlayıp pişman olmuştur. Hatta belki de verdiği bu fetvayı düzeltmeye gücü yetmemiştir!

İnsanlar fetva veren kişinin dikkatli ve ihtiyatlı olduğunu bilirlerse, onun söylediklerine güvenirler ve onu dikkate alırlar. Fakat onun aceleci olduğunu görürlerse ve aceleci olan kişi çok hata yapar, bu sebeple onun verdiği fetvalara güvenmezler. Bundan dolayı acele ederek hata etmesiyle kendisini ve başkalarını, sahip olduğu ilim ve doğru fetvadan mahrum bırakmış olur.

Allah Teâlâ'dan bizi ve Müslüman kardeşlerimizi kendi doğru yoluna iletmesini, inayeti ile gözetmesini ve bizi yanlışlardan korumasını niyaz ederiz. O, çok cömert ve kerimdir. Allah'ın salatı ve selamı Peygamber Efendimiz Muhammed - sallallahu aleyhi ve sellem-'in, ailesinin ve bütün ashabının üzerine olsun. Verdiği nimetler ile bütün iyiliklerin tamama erdiği yüce Allah'a hamdolsun.

Allah'ın fakir bir kulu tarafından kaleme alındı.

Muhammed Es-Sâlih El-Useymin

Cuma günü kuşluk vaktinde

14 şaban 1392 H.

*

Fihrist

KADINLARA MAHSUS ÖZEL HALLER İLMİHALİ	2
HANIMLARA MAHSUS ÖZEL HALLER İLMİHALİ	2
Birinci Bölüm: Hayızın Anlamı ve Hikmeti.....	5
İkinci Bölüm: Hayızın Zamanı ve Süresi.....	6
Üçüncü Bölüm: Hayız ile İlgili Olağan Dışı Durumlar. .	17
Dördüncü Bölüm: Hayızın Hükümleri.....	23
Beşinci Bölüm: İstihâze ve Hükümleri.	47
İstihâzenin Halleri	48
İstihâze olana benzer bir durumda olan kişi:.....	54
İstihâzenin hükümleri:	55
Altıncı Bölüm: Nifâs (Lohusalık) ve Hükümü:	58
Lohusalığın hükümü:	60
Yedinci Bölüm: Hayızı Engelleyen veya Başlatan, Hamileliği Önleyen veya Cenini Düşüren Şeylerin Kullanımı.....	65